

Maghan juldzy

6+

Мағжан Жұмабаев аудараның газеті ● 2008 жылдың II шіңберінен шығады ● № 25 (772) 22 маусым 2023 жыл

www.facebook.com/Maghan zhuldizi https://vk.com/Maghan zhuldizi e-mail: maghan.zhuldizi@yandex.kz

ҰЛТТЫҚ ҚҰРЫЛТАЙДЫҢ ЕКІНШІ ОТЫРЫСЫ

«ӘДІЛЕТТІ ҚАЗАҚСТАН - АДАЛ АЗАМАТ»

Құрметті қауым!

Сөз басында бірден атап өтейін, меніңше, Ұлттық құрылтай бұл – арқаны кеңге салып отыратын жиын емес. Сән-салтанатпен өткізетін той да емес. Бабаларымыз маңызды шешім қабылдағанда немесе елге қатер төнген сын сағатта құрылтай шақырған.

Бүгінгі құрылтайдың отырысы еліміздегі қайғылы оқиғадан кейін өтіп жатыр. Абай облысында алапат өрт шығып, азаматтарымыз қаза тапты. Тағы да қайталап айтқым келеді: біз мұндай оқиғадан сабақ алуымыз керек, нақты шешімдер қабылдауымыз қажет. Ел басына түскен қиындықтар, ең алдымен, біздің бәреке-бірлігімізді сығана салады. Осындай күрделі сәттер, ең бастысы – шынайы жанашырлық және терең жауапкершілік таныту қажет екенін айқын көрсетеді. Мұны өздеріңіз өте жақсы түсініп отырсыздар.

Ұлттық құрылтай – халқымызды ортақ мақсатқа ұйыстыратын бірегей құрылым. Мен бытыр наурыздағы Жолдауымда осы құрылтайды шақыру туралы бастама көтердім. Бұл қадам қоғамдық диалогты нығайта түсу үшін жасалды. Сондай-ақ мұнда ұлттың болашағына ықпал ететін елдік мәселелер талқыланады.

Біз құрылтайдың алғашқы отырысын осыдан дәл бір жыл бұрын ұлт ұясы – Ұлытауда өткіздік. Көптеген маңызды істер мемлекеттігіміздің негізі қаланған қастерлі өлкенде бастау алды. Осы игі үрдіс биыл да жалғасын табуда.

Бүгінгі басқосу бүкіл түркі халықтары үшін киелі шаһарда өтіп жатыр. Халқымыз әдетте Түркістанды қазақтың рухани астанасы дейді. Дегенмен қаланың мән-маңызы бұдан әлдеқайда жоғары.

Киелі шаһар еліміздің тарихында айрықша

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Ұлттық құрылтайдың «Әділетті Қазақстан – Адал азамат» атты екінші отырысында сөйлеген сөзі жарияланды, деп хабарлайды Ақорданың баспасөз қызметі.

рөл атқарған. Көне заманнан бері Ұлы Жібек жолының бойындағы ірі қала болған. Бауырлас халықтардың бәріне ілім-білім таратқан руханият ошағы саналған. Сондай-ақ қазақтың тарихында өшпес із қалдырған көптеген тұлғаларымыз осы жерден мәңгілік мекенін тапқан.

Шежірелі шаһардың қабырғасына қазақтың жылнамасы түгел жазылған деуге

болады. Шын мәнінде, киелі Түркістан – ұлы дала өркениетінің мызғымас темірқазығы. Түркістан ғасырлар бойы қазақ халқының маңызды саяси орталығы болып келді. Қазақ мемлекетінің бас қаласы ретінде тарихқа алтын еріппен жазылды. Көптеген хандарымыз осы жерге ордасын тігіп, ұлан-ғайыр далаға билігін жүргізген. Қара қылды қақ жарған билеріміз түрлі дау-шарға

төрелік айтқан. Ел-жұртын береке-бірлікке шақырған. Мұның бәрі еліміздің ерте заманнан бері бір орталық басқарылған біртұтас мемлекет болғанын көрсетеді. Сондай-ақ қазақ мемлекеттілігінің тамыры тым тереңде жатқанын білдіреді.

Ұлы Дала төрінде Жошы хан әулеті Кенесары ханға дейін 6 ғасырдан астам уақыт өт басқарды. Тіпті, әлем тарихында мұндай мысалдар көп емес.

Біз қазір бабаларымыз кеңес құрған әйгілі Күлтөбенің іргесінде отырмыз. Әбіш Көкілбаев «Қазақ рухының қабасы» деп атаған Ордабасы осы жерге тиіп тұр. Осынау әйгілі төбелерде халқымыздың игі жақсылары сан рет бас қосқан. Ұлт тағдыры сығана түскен сәттерде бәрі ақылдасып, елдің болашағын айқындаған. Қалың жұрт саликалы сөзге тоқтап, ел бастаған өрлеріне көш тізгінін ұстатқан. Бір ел, бір халық болып, сыртқы қатерге қарсы тұрған. Қазақтың бірлігі мен тұтастығының ордасы болған киелі Түркістан болашақта да осы мәртебелі миссиясын атқара береді. Сондықтан осы аймақты басқарып отырған басшыларға зор жауапкершілік жүктеледі. Қанша дәуір өтсе де, ұрпақтар сабақтастығы үзілмейді.

Билығ құрылтайдың сипаты – өзгеше, мазмұны да – ауқымды. Кешеден бері бірнеше тақырып бойынша жан-жақты, қызу талқылау болды. Құрылтайға қатысушылар Үкімет мүшелерімен пікір алмасты, ойларын ортаға салды. Тың бастамалар көтерді. Президент Әкімшілігі соның бәрін мұқият зерделейді. Ортақ бір тұжырымды әзірлейді. Салмақты ұсыныстар алдағы жұмыс кезінде міндетті түрде ескеріледі.

Пікірталасқа бөлсеңе қатысқан барша азаматтарға ризашылығымыз білдіреміз. Жалғасы 2,3,4-беттерде.

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫ ТЕГІН ТАМАҚТАНАДЫ

1 қыркүйектен бастап СҚО-ның барлық мектептеріндегі бастауыш сынып оқушылары тегін тамақпен қамтылады. Бұл туралы облыс басшысы Айдарбек Сапаров мәлім етті.

«Солтүстік Қазақстан облысында 1 қыркүйектен бастап барлық мектептердің бастауыш сынып оқушылары тегін тамақпен қамтамасыз етіледі. Бұл мақсатқа бюджеттен 2,5 млрд теңге бөлінді. Одан бөлек, қауіпсіздікті қамту мақсатында мамандандырылған күзет пен тұрғынқор қоюға 540 млн теңге бөлінді. 7 жылда алғаш

рет Петропавлда жергілікті бюджет есебінен 420 орындық 2 балабақша салу жоспарланып отыр. Бұл балалардың 95%-ын мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамтуға мүмкіндік береді», - деді Айдарбек Сапаров орталық коммуникациялар қызметі алаңында өткен баспасөз мәслихатында. Сондай-ақ, «Жайлы мектеп»

ұлттық жобасы аясында өңірде бірнеше мектеп салынабақ. «2025 жылға дейін 7 мектеп, оның ішінде «Жайлы мектеп» ұлттық жобасы бойынша 2 700 орындық 4 мектеп салу жоспарда. Биыл 1 020 орындық үш мектеп тапсырылады. Денсаулық сақтау саласын қаржыландыру 56%-ға ұлғайды. «Ауылдық денсаулық сақтауды жаңғырту» ұлттық жобасы аясында 46 медициналық нысанның құрылысы жоспарланған», - деді облыс әкімі.

ҚҰРБАН АЙТ МЕЙРАМЫНДА ҚАНША КҮН ДЕМАЛЫС БОЛАДЫ?

Қазақстандықтар Құрбан айт мерекесінде қалай демалатыны белгілі болды.

Құрбан айт мейрамы сәрсенбіге, 28 маусымға түсіп тұрғандықтан, 5 күн жұмыс істейтіндер 26, 27 маусымда жұмыс істеп, 28 маусымда демалады, 29-30 маусымда қайта жұмыс істейді. Алты күн жұмыс істейтіндер

үшін 26-27 маусым жұмыс күні болса, 28 маусымда демалып, 29-30 маусымда және 1 шілдеде қайта жұмыс істейді.

ТУРАНЫҢ ТҰҒЫР-ЛЫ ТҮЛҒАСЫ
МАҒЖАН ЖҰМАБАЙДЫҢ 130 ЖЫЛДЫҚ МЕРЕЙТОЙЫНА АРНАЛҒАН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АҚЫНДАР АЙТЫСЫ

23/06 14:30

Айттыс

Айттыс әншілеріміз Анажолы Әсетов

ПЕТРОПАВЛ ҚАЛАСЫ, С. МҰКАНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ САЗДЫ-ДРАМА ТЕАТРЫ (ЖАҚА ҒИМАРАТ, Ж. ЖАБАЕВ К-СІ, 88) КІРУ ТЕГІН, АНЫҚТАМА ТЕЛЕФОНЫ: 40 06 71, 8747 224 74 43

130 жыл Мағжан Жұмабаев

«ШОҚТЫҒЫ БИІК ШОҚ ЖҰЛДЫЗ»

24 маусым 2023 жылы
09.00 - 19.00 сағ.

МЕРЕКЕЛІК ІС-ШАРА

- Қолөнершілер көрме-жарменкесі;
- "Елін сүйген ер Мағжан" театраландырылған прологы;
- Мерекелік концерт;
- Ат спорты түрлері бойынша жарыстар;
- Қазақша күрестен жарыс.

ӨТКІЗІЛЕТІН ОРНЫ:
СҚО, Мағжан Жұмабаев ауданы, Сарытоғар ауылы

«ӘДІЛЕТТІ ҚАЗАҚСТАН - АДАЛ АЗАМАТ»

Жалғасы, басы 1-бетте. АРДАҚТЫ АҒАЙЫН!

Бірінші құрылтай жалпыұлттық референдумнан кейін шақырылды. Содан бері, міне, бір жыл өтті. Бұл Әділетті Қазақстанды құру жолында айрықша маңызы бар тарихи кезең болды. Біз Ата заңымызға әділдік рухын сіңіре отырып, конституциялық реформа жасадық. Бұл өзгерістер мемлекеттіміздің тұғырын берікте түсті. Сонымен қатар еліміздің ұзақ мерзімге арналған демократиялық бағдарын айқындап берді.

Биліктің басты институттары қысқа мерзім ішінде мүлде басқаша сипатқа ие болды. Шешім қабылдау үдерісіне азаматтардың қатысуы мүмкіндігі едәуір кеңейді. Адам құқықтары мен бостандықтарын қорғау жүйесі нығайды. Осының бәрі еліміздің саяси құрылымын орнықты және тиімді етіп қайта құруға септігін тигізді. Барынша әділ, ашық әрі бәсекеге лайық жүйе қалыптасты.

Кейбір адамдар реформалардың табысты боларына күмәнмен қараған еді. Бірақ бұндай бағдарымыз өзгерген жоқ. Аудымды саяси жаңғыру жоспарын рет-ретімен жүзеге асырдық. Баріміз бір ел болып орасан зор жұмыс атқардық.

Қазақстан осыдан 2-3 жыл бұрынғы, тіпті, бір жыл бұрынғы қалпынан айтарлықтай өзгерді. Біз аз уақытта зор серпіліс жасадық. Бұған ынтымақ-бірліктің және сындарлық қоғамдық диалогтың арқасында қол жеткіздік. Қазақстан – осы геосаяси аймақта саяси жүйесін қысқа мерзім ішінде түбегейлі өзгерткен бірден-бір мемлекет. Тың өзгерістердің арқасында саяси реформалардың Қазақстанға ғана тән ерекше үлгісі қалыптасты. Келешекте де оның мән-маңызы арта бермек. Алайда қолда бар жетістікке тоқмәйлісіп отырмай болмайды. Алда ұзақ жол, ауқымды жұмыс бар. Жалпы, Әділетті Қазақстанды құру министрлер мен әкімдердің жама міндеті емес. Оған бүкіл қоғам болып жұмылуымыз керек.

Ал түпкі мақсатымызға жету үшін саяси-экономикалық реформа жасау жеткіліксіз. Ең бастысы, әр азаматтың сана-сезімі жаңғыруы қажет. Халқымыздың дүниетанымы және өмірлік ұстанымдары өзгеруі тиіс. Әйтпесе, басқа реформаның бәрі бекер. Бір сөзбен айтсақ, пилот өзгермесе, ештеңе де өзгермейді.

Біз қазір халықаралық ахуалдың бұрын-соңды болмаған деңгейде шиеленіскеніне куә болып отырмыз. Кейбір ірі елдер өзіне қажетті күн тертібін басқаларға тауаға, оларды өз талабына икемдеуге тырысу. Бір-біріне мүлдем қайшы келетін түрлі идеялар мен ұстанымдар қақтығысы белең алды. Бұл қақтығыс геосаясатта немесе экономикада ғана болып жатқан жоқ, тіпті, мәдениет пен руханиятты, құндылықтар жүйесін, басқаша айтқанда, идеология саласын да шарпуда. Мұның бәрі тұтас мемлекеттердің және халықтардың қауіпсіздігіне зор кесірін тигізуі мүмкін. Халықаралық ахуалдың беталысы көңіл көншітпейді. Сондықтан Қазақстан Республикасы бұрын-соңды болмаған деңгейде біртұтас болуы керек.

Біздің әлемдегі орнымыз, ең алдымен, ұлтымыздың сапасына байланысты болмақ. Қуатты ел боламыз десек, бірлесе отырып, біртұтас маңызды сауалға жауап беруге тиіспіз.

Біз болашағы қандай мемлекет құрып жатырмыз? Ұлтымыз нені армандайды? Қазақстан азаматы қандай болуы керек? Еліміздің басты тірегі не? Миссиясы қандай? Мен бүгін осыған қатысты ой-пікірімді ортаға салғым келеді.

Біз қолға алған саяси-экономикалық реформаларды қоғамдағы төңкеріс әлеуметтік-мәдени өзгерістермен қатар іске асыруымыз керек. Бұл – маңызды міндет. Біз алға үздіксіз қадам басуымыз керек. Елді дамытуға кедергі келтіретін нәрсенің бәрін арылып, құндылықтарымызды нығайта түсіміз қажет. Сонда ғана ұлттың жаңа сапасын қалыптастырамыз. Сан гасырлық мемлекеттіліміздің тұғырын бекемдейміз. Олай болмаса, даму көшінін соңында қалып, ақырында құрдымға кетеміз.

Жалпы, қандай да бір құндылықты жақшылау немесе заман орнықтыру мүмкін емес. Мен мұны өте жақсы түсінемін. Кез келген тұжырымдама немесе доктрина қарапайым әрі түсінікті болуы керек. Әйтпесе, бәрі жасанды болып шығады. Ондай идеяны халық қабылдамайды.

Өміршен, келешегі зор идеологиялар мемлекет пен қоғамның ортақ ізденісінің арқасында ғана пайда болады. Біз дәстүрлі құндылықтарымызды қазіргі мәдени үрдістермен үйлестіріміз керек.

Елімізде отаншыл, жасампаз, батыл, дарынды, білімді, озық әрі еңбекқор жандар өте көп. Мен осындай азаматтарды көргенде болашағымыздың жарқын бола-рына зор сеніммен қараймын. Тәуелсіз Қазақстанда рухы азат, көзі ашық, көкірегі ой ұрпақ өсіп келеді. Олар ғылым-білім, музыка, кино, спорт және басқа да сала-ларда табысқа жетіп, бүкіл әлемге танымал бола бастады. Жастарымыз туған жердің қайталанбас ерекшелігін және туған елдің бірегей болмысын жер жүзіне танытып

жүр. Жас ұрпақ тарих тағылымын және елдің жарқын болашағына ұмтылысын бір арнаға тоғыстырып жатыр. Осылына, олар ұлттың рухын жаңғыртуға. Осы серпіліктің қарқынын сақтай отырып, оны күшейте түсу – мемлекеттің міндеті. Бұл міндетті айбыр-мен атқарсақ, қазақтың ренессанс дәуірі, яғни түбегейлі өзгерістер заманы келеді.

Біз, аға буын өкілдері, еңбекқорлық, іскерлік сияқты құндылықтарды өзіміз үлгі көрсету арқылы дәріптеуіміз керек. Жастарымыз көп сөзге құмар, жағымпаз, жалқау, еңжар, масыл болмауға тиіс. Оларды осындай теріс әдеттерден қашық болуға үйретуіміз керек.

Біздің қоғам өзгерісті біреуден мадақ есту үшін емес, ең алдымен, өзі үшін жасауға тиіс. Мұны елдің өртені, ұрпақтың болашағы жарқын болуы үшін қолға алуымыз керек. Ашығын айтсақ, біз кейде өз өмірімізден гөрі жұрттың пікіріне көбірек мән береміз. Тіпті, бұл әдет қанымызға сіңген дегуге болады. Өрине, қазақтың қонақжайлығы – жақсы қасиет. Бірақ үйдің іші-сыртын қонақ келген-де ғана ретке келтіру дұрыс емес. Тазалық пен ұқыптылық күнделікті өмір салтымызға айналуы қажет.

Қалалар мен ауылдардың сәулеті, саябақтар мен ауланың таза болуы, ең алдымен, басқа біреуге емес, өзімізге керек. Жұрттың бәрі өз үйінің жайлы әрі әдемі болғанын қалайды. Бұл – дұрыс. Азаматтарымыз қоғамдық орындар мен қоршаған ортаға да дәл сондай жаңашыр көзбен қарауға тиіс. Қазақстан – Бәрімізге ортақ, оның қандай болатыны тек бізге байланысты. Яғни, Біз іші де, сырты да бүтін ел болуымыз керек.

Жақында ірі қалаларымызда су ташшылығы пайда болды, тұрғындар наразылығын білдіріп жатыр. Бұл да – орынды. Осы түйткіл – әкімдердің жұмысындағы нағыз оқалық. Оны тез арада түзету керек. Әкімдердің қолынан келмесе, тиісті шешімдерді қабылдаймын. Негізгі мақсат – табысты болып көріну емес, шын мәнінде табысты мемлекет болу. Бұл мызғымас қағида болуға тиіс.

Елімізде жаңа қоғамдық этика қалыптасуы керек. Онда елдің бірлігі және тұрақтылығы, азаматтардың өзара тілектестігі, әділдік, заң мен тәртіп, сенім және жауапкершілік сияқты құндылықтар үстемдік құруы қажет. Отаншылдық, адамгершілік, білімпаздық, нағыз маман болу, үнәмшілдік, еңбекқорлық, ел мен жерге жанашырлық сияқты асыл қасиеттер бәрін биік тұруға тиіс. Осындай ізгі қасиеттің бәрін бойына сіңірген жанды Адал азамат деген бір ауыз сөзбен сипаттауға болады.

Шын мәнінде, біз айтып жүрген Әділетті Қазақстанды Адал азаматтар құрады. Бұл – бір-бірімен өте тығыз байланысты ұғымдар. Отанға, отбасына адалдық – парасаттылық пен адамгершіліктің белгісі. Адал еңбек етіп, адал табыс тапқан адам жетістікке жетеді, құрметке ие болады. Ұлы Абай «Адал еңбекпен мал іздемек – арлы адамның ісі» деген. Ал арлы адам әділетсіздік жасаймайды. Әр салада адалдық басты орында тұрса, әділ қоғам орнайды. Жемқорлыққа жол берілмейді, ел мүддесіне сай шешім қабылданады. Бір сөзбен айтсақ, қоғамдағы ізгіліктің бәрі адалдықтың бастау алады. Ендеше, Әділетті Қазақстан және Адал азамат ұғымдары ел тірегі болатын егіз құндылық ретінде әрдайым қатар тұруға тиіс.

Әділетті Қазақстанды құру үшін әрбір отандасымыз адал азамат болуға ұмтылуы қажет. Сонымен бірге жас ұрпақты адал азамат етіп тәрбиелейміз керек. Ұлттық бірегейлігімізді нығайтып, еліміздің жаңа құндылықтарын орнықтыру үшін жүйелі жұмыс жасалуы тиіс. Енді осы жұмыстың нақты бағыттарына тоқталайын.

БІРІНШІ. МЕМЛЕКЕТТІК НЫШАНДАРДЫ ЖЕТІЛДІРУ ҚАЖЕТ.

Қазір кез келген елдің ықпалды болуына ұлттық брендтің әсері мол. Сондықтан оның танымалдығын арттыра түсу керек. Ол үшін бірыңғай дизайн-кодты, ортақ стандарттарды сақтау өте маңызды. Нышандарымыз бірегей ұлттық коддымызды нақты әрі айқын көрсетуі керек.

Мен жақында Ассамблея сессиясында еліміздің геральдика белгілерін жетілдіру қажеттігі туралы айттым. Алдымен аймақтардың және қалалардың таңбасын бірыңғай үлгіге келтіру керек деп санаймын. Қазір олардың көбінің мазмұны және пішіні әркімі. Соған байланысты қоғамда жиі сын да айтылады. Бұл салаға мұқият талдау жасап, ортақ ұстанымдар әзірлеу қажет. Аймақтық нышандарды әзірлеу және бекіту тәртібін барлық еңгіре бірдей етіп, ретке келтірген жөн.

Енді мемлекеттік наградалар мәселесіне жеке тоқталғым келеді. Бұл саланың қалыптасқан өзіндік дәстүрі бар. Елімізде күнделікті қажырлы еңбегімен мемлекетімізді өркендетуге және азаматтардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге мол үлес қосып жүрген жандар аз емес. Олардың қатарында мұғалім, дәрігер, ғалым, кәсіпкер, тәртіп сақшысы, ескери қызметші, құтқарушы және басқа да

мамандық иелері бар. Қоғамға үлгі болатын осындай жасампаз әрі отаншыл жандарды мемлекет әрдайым қолдауға тиіс. Мен өзім бұл мәселеге айрықша мән беремін. Сол себепті әрбір орден-медальдің терең мағыналы әрі ерекше болуы, жұрт көңілінен шығатындай болуы өте маңызды. Сол үшін мемлекеттік марапаттар жүйесін халықтың жанына жақын әрі түсінікті етіп жасау қажет.

Жұырда бұл мемлекеттік сыйлықтарға халқымыздың біртуар перзенттерінің есімін бердік. Әл-Фараби, Абай, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы сыйлықтар бар. Мұндай ұстаным ұлы тұлғаларымыздың есімін ел жадында сақтау үшін қажет. Сол арқылы біз олардың озық ойлары мен енегелі істерін дәріптейміз.

Шын мәнінде, ұлттық идеология осындай маңызды шешімдер арқылы қалыптасады. Біз мемлекеттік наградалар жүйесін де осы тәсілмен өзгертуіміз керек. Көптеген мемлекеттің орден-медальдарына көрнекті тұлғалардың есімі берілген. Мұндай қадамдар отаншылдық рухты асқақтату үшін қажет. Сондай-ақ тарихта әшпес із қалдырған өйгілі адамдардың есімін ұрпақ санасына сіңіру үшін керек. Мемлекеттік наградалар жүйесін жетілдіру кезінде бұл тәжірибені байыппен пайдаланған жөн.

Қолданыстағы кейбір ордендерді халқымыздың біртуар перзенттерінің есімімен атау мәселесін ойластыру қажет. Мысалы, Бейбарыс Сұлтан және басқа да тарихи тұлғалар атындағы орденнің иегері атану кім-кімге де зор мәртебе болар еді.

Мен бұған дейін «Ел бірлігі» атты жаңа мемлекеттік награда әзірлеп, бекітуді тапсырдым. Алдағы Республика күнінде бұл марапат алғаш рет тапсырылады. Келесі жылғы Республика күнінде тарихи тұлғалардың атымен аталған ордендерді табыстаймыз. Жыл соңына дейін осы мәселені мұқият саралап, нақты ұсыныс енгізу қажет. Президент Әкімшілігі бұл жұмысты қузырлы мемлекеттік органдармен, ғалымдармен және сарапшылармен бірге атқарады.

ЕКІНШІ. ҰЛТЫМЫЗДЫҒЫ ТАРИХИ САНА-СЕЗІМНІ ЖАҒЫРТУ ӨТЕ МАҒЫЗДЫ.

Дамыған мемлекеттің бәрі толық зерттелген төл шежіресі дәріптеуге айрықша мән береді. Бұл істе ел тарихының көп томдық жинағы басты рөл атқарады. Қазақстан тарихының жаңа ғылыми ұстанымдарға сай әзірленген көп томдық жинағы әлі күнге дейін жарыққа шыққан жоқ. Өкінішке қарай, стратегиялық маңызы бар осы мәселе тәуелсіздік жылдарында толық шешімін таппады. Сондықтан мен «Тәуелсіздік бәріннен қымбат» атты мақалама осыған арнайы тоқталдым. Қазақстанның академиялық үлгідегі жаңа тарихын жазу туралы бастама көтердім. Бұл жұмысқа еліміздің және шетелдің бір топ ғалымдары жұмыла кірісті. Ежелгі заманнан бүгінге дейінгі аралықты қамтитын жеті томдық жинақты әзірлеу үшін бір аз уақыт атқарылды. Жиналған материалға енді стилистикалық және ғылыми редакция жасалуы керек. Сондай-ақ жинақты бірыңғай үлгіде бөзедірген жөн.

Еңбекте осыған дейін жіберілген тұжырымдамалық қателіктер мен кемшіліктер қайталанбауы қажет. Оған соңғы кезде ашылған тарихи жаңалықтар түгел енгізілуі керек. Қарама-қайшы мәліметтер болмауға тиіс. Қазақстан аумағында өткен тарихи оқиғалардың әлемдік үдерістермен тығыз байланыста сипатталуы маңызды. Бір сөзбен айтсақ, жеті томдық еңбекте еліміздің шынайы шежіресі толығымен жазылуы қажет. Көптомдықтың тілі – жеңіл, мәтін – кез келген жастағы оқырманға түсінікті болуы керек. Бұл – аса маңызды мәселе.

Қазақстан тарихының көптомдық жинағын келесі жылдың ортасына дейін әзірлеуді тапсырамын. Содан соң ол ғылыми ортада кеңінен талқылануы керек. Бұл еңбек ұлттың тарихи сана-сезімін жаңғыртуға, мемлекеттілігімізді нығайтуға зор үлес қосары сөзсіз.

Біз сан ғасырлық тарихымызды мақтан етеміз. Тамыры терең төл шежіреміз – халқымыздың мәдени қозғалысы. Оны жан-жақты зерттеп, ой елегінен өткізуге және барынша дәріптеуге қажетті жағдай жасауымыз керек. Бұл – мемлекеттің негізгі міндетінің бірі.

Тарихи танымды кеңейтуге зор үлес қосатын тағы бір маңызды сала – археология. Алматыдағы Археология институты – еліміздің бірегей тарихи мұрасын жүйелі зерттеумен айналысатын басты ғылыми мекеме. Өкінішке қарай, оның қазіргі жағдайы мүшкіл. Мекемені жаңғыртып, оның жұмысына тың серпін беру үшін институтқа барынша жағдай жасау қажет. Оны тиісті ресурстармен қамтамасыз ету керек. Институт жанынан тарихи жәдігерлердің арнайы қорын жасақтаған жөн. Мұндай тәжірибе өлем елдерінде кеңінен таралған.

Сондай-ақ төл тарихымызға ерекше орны бар тұлғалардың бірыңғай тізімін әзірлеу қажет. Бұл тізім еліміздің ішінде және шетелде жалпыұлттық бірегейлігімізді айшықтайтын басты ұстыға айналмақ.

Ономастика саласы тарихи сана-сезімді жаңғыртудың маңызды идеологиялық құралы екені белгілі. Кейбір адамдардың қалауымен жалған өмірбаянды әдейі қолдан жазылған Кеңес дәуірінің қайраткерлері бар. Ондай жасанды тұлғалардың есімін түрлі нысандарға беруді доғару қажет. Жалпы, ономастика саласын тәртіпке келтірген жөн. Бұл шаруа көшенді және дәйекті түрде бір орталықтан атқарылуға тиіс. Ономастика бұл – ата-бабаларымызға байланысты ая белгілі тұлғалардың туысқандарының ісі емес. Бұл – мемлекеттің шаруасы. Осы саладағы барлық рәсімдерді іс жүзінде реттеу маңызды. Онда аймақтардың ерекшелігімен қатар, жалпыұлттық басымдықтар да ескерілуі керек.

ҮШІНШІ. БІЗ МӘДЕНІ МҰРАМИЗДЫ ЖАН-ЖАҚТЫ ДӘРІПТЕУІМІЗ ҚАЖЕТ.

Елімізді жаңғырту үшін «жұмсақ күштің» мүмкіндіктерін тиімді пайдаланған жөн. Сыртқы істер министрлігі жанындағы «KazAID» халықаралық даму агенттігі осы жұмысқа ұйытқы болуға тиіс. Көптеген мемлекет мәндәй мұндай ұйымдар ұлттық бренді, тарихты және мәдениетті насихаттайды. Сол арқылы мемлекеттің жағымды имиджін қалыптастыруға ықпал етеді. Сыртқы саяси бастамаларды жүзеге асыруға қолайлы жағдай жасайды. Кәсіпкерлердің әлемдегі беделін арттыруға көмектеседі.

Жаңа ғана Мәжіліс депутаты Жұлдыз Сүлейменова ұлттық құндылықтарды дәріптейтін кәсіпкерлерді қолдау қажеттігін атап өтті. Бұл да – өте орынды бастама.

Шын мәнінде, қазақтың мәдениеті сан түрлі саланы қамтиды. Халқымыздың ата-бабадан мирас болған мол мұрасы бар. Оны заман талабына сай жаңғыртып, жер жүзіне насихаттау керек.

Мысалы, өзіміз іргесінде отырған Қожа Ахмет Ясауи кесенесі бая тарихымыздың символы саналады. Оның ұл руханиятындағы орны ерекше екенін білесіздер. Осы кесенеге ұлттық мәдени-тарихи ескерткіш мәртебесін беру туралы ұсыныс енгізілген. Мен мұны қолдаймын. Түркістанды Ясауиіс елестету мүмкін емес. Әйгілі ғұлама тұтас түркі дүниесінде ислам дінінің орнығынуа зор үлес қосты. Ясауиден бастау алатын қазақ жеріндегі рухани сабақтастық қазірге дейін үздіксіз жалғасып келеді. Биыл Қожа Ахмет Ясауиді туғанына 930 жыл толып отыр. Осы орайда ғұламаның еңбектерін жан-жақты зерттеп, дәріптеу маңызды. «Ясауитану» ғылыми орталығын немесе институтын құру мәселесін ойластыруға болады.

Елімізде рухани құндылығы жоғары өзге де дүниелеріміз жеткілікті. Оның ішінде адамзаттың асыл қазынасы атануға әбден лайық мұраларымыз бар. Қазір бірнеше нысанды трансұлттық аталымдар бойынша ЮНЕСКО тізіміне енгізу үшін өтініш берілді. Бұл шаруа көрші елдермен бірлесіп атқарылуы керек.

Жақында ЮНЕСКО-ның бас директоры Одрэ Азуле ханым менің шақыруыммен Қазақстанда болды. Ол Түркістанға әдейі ат басын бұрды. Бұл – беделді халықаралық ұйым басшысының соңғы 10 жылда елімізге жасаған алғашқы сапары. Мен Азуле ханыммен арнайы кездестім. Ол маған Бұрабай, Марқакөл қорықтары және «Ортеке» өнері ЮНЕСКО тізіміне енгізілгенін растайтын құжатты табыстады. Мұның бәрі Қазақстанның табиғи және мәдени мұрасын әлемге танытуға септігін тигізеді сөзсіз. Бірегей салт-дәстүрлімізді материалдық емес мұралар тізіміне қосуға қатысты жұмысты жалғастыру қажет.

Елімізде ұлттық коддымызбен барынша үйлесім тапқан түрлі мәдениеттер тоғысқан. Біз төл тарихымызға көптеген халықтардың көрнекті тұлғаларының есімі жазылғаны мақтан тұтамыз. Мысалы, Қазақстанда Александр Пушкин, Тарас Шевченко, Федор Достоевский, Михаил Шолохов сынды әлемге өйгілі ақын-жазушылардың мұражайлары бар. Сан қырлы ұлттық мәдениетімізді айшықтайтын осындай мол мұраны сақтап, зерделеу қажет.

Қазақтың тағы бір ерекшелігі – көне дәуірден бері келе жатқан өмір салты. Өзге елдер бізді көшпенділердің ұрпағы ретінде біледі. Бұл да халқымыздың басты брэндінің бірі. Келесі жылы менің шақыруыммен Қазақстанда V Дүниежүзілік көшпенділер ойындары өтеді. Бұл қадам ұлттық спортты дамыта түсуге зор мүмкіндік береді. Сондықтан байрақты бәсекеңі жоғары деңгейде өткізіміз керек.

ТӨРТІНШІ. ӨСКЕЛЕН ҰРПАҚТЫ ТӨРБЕСІ – ӨТЕ МАҒЫЗДЫ МӘСЕЛЕ.

Біз ұлттық бірегейлігімізді нығайтуымыз қажет. Жалпы, дүние жүзіндегі әр ұлт – бірегей. Мұны дұрыс түсінуіміз керек. Ұлтымыздың бірегейлігі бұл – оның табысты болуы деген сөз. Табысқа жету үшін жоспарлымыз қол жетпес қиялға не болмаса жалаң сөзге емес, нақты іске негізделуі керек. Сонда ғана оның бәрі жұртқа түсінікті, анық болады. Яғни, «Қайтсе табысты елге айналмамыз?» деген сұрақтың жауабы айқын болуға тиіс.

Адал азаматқа тән қасиеттер әрбір жастың бойынан табылуы керек. Ұлттық

«ӘДІЛЕТТІ ҚАЗАҚСТАН - АДАЛ АЗАМАТ»

жаңа болмысы білім, ғылым және мәдениет саласын дамыту арқылы қалыптасады. Осы үш бағытты рухани даму саласындағы жұмыстың мызғымас ұштағына деуге болады.

Біз ұрпақ тәрбиесіне баса мән беріп, жастарды жақсылыққа жетелеуіміз керек. Бүгінгі интернет дәуірінде бұл оңай шаруа емес. Ашығын айтсақ, қазір жас ұрпақ әлеуметтік желі арқылы тәрбие алып жатыр. Баланы дұрыс бағытқа бұрып, жол көрсетіп отырмасақ, бұл – өте қауіпті ұрдақ. Фалаттор арқылы жат діни ағымдардың қурығына түскен жастар да бар. Ұрпақтың бойында жаман әдет болса, бұл – ең алдымен, үлкендердің кінесі.

Біз жастарды жаһандандудың қатерлі ықпалынан барынша сақтауға міндеттіміз. Ұрпақ тәрбиесіне ықпал ететін шараларға баса мән беріміз керек. Бұл салада көмшіліктер көп екені жасырын емес. Мектептегі тәрбие жұмысы ақсап тұр. Соңғы кезде оқушылардың бір-біріне қысым, зорлық-зомбылық, әлімжеттік көрсетуі жиі болып кетті. Оны, тіпті, бейнәтаспаға түсіріп, әлеуметтік желіге салу «санге» айналды. Кейде балалардың қатыгездігі жан түршіктерді.

Отбасындағы зорлық-зомбылық қоғамдағы тағы бір келенсіз және өзекті мәселе болып тұр. Мұндай заңсыз әрекет қасағандар міндетті түрде жазасында тиісті жазасын алуы керек. Еліміздегі болашағы отбасында қалыптасады. Ал отбасы бақытты болса, еліміздің келешегі де жарқын болады.

Шығыстың ұлы ғұламасы әл-Фараби тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың қас жауы екенін айтқан. Бала тәрбиесі – ең алдымен, ата-ананың міндеті. Алайда кейде ата-аналар дұрыс тәрбие берудің орнына өздері жағымсыз үлгі көрсетеді. Балалардың тәртібіне бейтарап, сөлқос қарайды, тіпті, жауапкершіліктің бәрін мектепке, мұғалімдерге жүктейді.

Мемлекеттің ең басты байлығы – адам, яғни азаматтар. Бұл – анық нәрсе. Десек те, ата-аналар баланы, ең алдымен, мемлекет, үкімет не қоғам үшін емес, өзі үшін дүниеге әкеледі. Әрбір ата-ана саналы ұрпақ өсіруге баса мән беруге тиіс.

Сол сияқты мектеп те – білімнің ғана емес, тәлім-тәрбиенің ордасы. Баланың бойына білімнен қатар адамгершілік құндылықтарды сіңіру – ұстаздың міндеті. Осыған орай балабақшадағы және мектептегі тәрбие ісіне беріміз қоғам болса мән беріміз керек, сондай-ақ белсене атсалысуымыз қажет.

Балалар арасында жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтарды дәріптеген абзал. Оқушылар мектеп бітіргенде, ең алдымен, адал азамат болып шығуы керек. Отаншылдық және мемлекетшілдік қасиет ер баланың бойынан табылуы қажет. Балалар мен жасөспірімдерді тәрбиелейтін патриоттық ұйымдардың жұмысын жандандырып жөн.

Отанда деген сүйіспеншілік бұл – үлкен жинақтарда ұран тастау немесе тек ең шырақ емес. Отаншылдық бұл – шыншай патриоттық сезім. Тұратын үйіңді, аулаңды, қаланды таза ұстау, қоғамдық орындарды бүлдірмеу, ұқыпты болу, яғни әр жерге қысық қауірмей, түкірмей деген сөз. Өкінішке қарай, қазіргі таңда елордамыздың өзінде азаматтарымыз қоршаған ортаға бейқам қарап, әсіресе, жаз кезінде саябақтарға қысық толтырып кетіп жатады. Мұны жасап жатқан бөтен біреу емес, өз азаматтарымыз. Астанаға келген шетелдіктер, көптеген қонақтар соның бәрін көреді, таңғалады. Әрине, бұл – ұят нәрсе. Өйткені өз Отанын шын сүйетін адам оның табиғатын қорғайды, ер гуліне, ер ағашына жанашырлықпен қарайды, бір сөзбен айтқанда, нағыз патриот екенін нақты іс-әрекетімен көрсетеді.

Мен еріктілер туралы үнемі айтып жүрмін. Себебі еріктілер – ең алдымен, патриот жандар. Олар еліміздің дамуына, оның келбетін жақсартуға зор үлес қосып жатыр. Біз бүкіл қоғам болып еріктілерді қолдауымыз керек, олардың өңбегін бағалап, марапаттап отыру қажет.

Сонымен бірге балаларға экологиялық тәрбие беру маңызды. Оларды табиғатқа жанашырлықпен қарауға үйреткен жөн. Мәдени мұраларымызды танып-білуге, қорғауға дағдыландыру керек.

Оқушылар театрга, мұражайға және тарихи орындарға жиі барып, рухани жағынан дамуы қажет. Мұндай шаруа бүкіл еліміз бойынша тұрақты түрде жүргізілуіне тиіс. Оқу-ағарту министрлігі мен Мәдениет және спорт министрлігі осы мәселемен бірлесіп шұғылданыуы керек.

Мен ұрпақты еңбеккерлікке, бизнес жүргізу шеберлігіне баулу мәселесі жөнінде үнемі айтып жүрмін. Мәселен, кейбір көрші елдердің жастары шетелдерге барып, белсенді түрде кәсіпін айналысады, дүкен ашады, ұлттық тағамдарын дәріптейді, қысқасы, напақасын табады. Осындай әрекеттерден біздің жастарымыз да үлгі аламан болмайды. Әрине, бұл – елден кетіп, еңбек ет деген сөз емес, бұл – ең бастысы, еңбектің жақсы-жаманы жоқ деген

сөз. Әр мәселені әбден саясиландырып, бос сөз кумай, қол қусырып қарап отыра бермей, нақты жұмыспен, қаражат әкелетін заңды іспен шұғылданыу керек деген сөз.

Мен бытырғы Құрылтайда ұрпақты еңбекке баулуға қатысты бірқатар тапсырма бердім. Соның негізінде мектептерге еңбек сабағы қайтарылды. Осы бағыттағы жұмысты одан әрі жалғастыруымыз керек. Сондай-ақ біз ел болып қаралайын еңбек адамын қадірлей білуіміз қажет. Қажетсіз мамандық болмайды, біліксіз маман болады. Ерінбей еңбек еткен жан өз ісінің майталманы атанады. Ал кәсібин толық меңгерген адам қашанда сұранысқа ие болады.

Біз еңбек адамның мәртебесін көтеруге баса мән береміз. Елімізде түрлі саланың кәсіби мамандары бар. Көбінесе мұндай мейрамдар назардан тыс қалып жатады. Менің ойымша, «Еңбек күніне» орай ең үздік мамандарды мемлекеттік деңгейде ұлықтаған жөн. Бұл қадам қоғамда еңбек күлтіні орнықтыруға жол ашады. Шын мәнінде, қандай жұмыс істеп жүргені емес, оны қалай істеп жүргенін елде қайда маңызды. Министр немесе әкім болсын, құрылысшы, дәрігер, мұғалім болсын, ең бастысы, әркім өз міндетін адал атқаруы керек. Нанын адал өңбекпен табуы қажет. Қазақстанның Еңбек Ері Вахим Басин еңбек адамын насихаттау туралы жақсы ой айтып.

Нағыз еңбек адамы дегеніміз кім? Бұл, ең алдымен, өзіне жүктелген міндетті орындау үшін барын салып еңбек ететін білікті маман. Нағыз еңбек адамы бұл – істің адамы, яғни ер ісіне, ер қадамына жауапкершілікпен қарайтын адал азамат. Ал жауапсыздықтың салдары неге апарып соқпатыны көшегі ер кезінде айқын көрінді. Осындай келенсіз жағдайлар тек орман шаруашылығында емес, басқа да салада бар.

Әрбір адам жауапсыз қадамның арты бүкіл елге қасірет әкелуі мүмкін екенін терең түсінуге тиіс. Барлық салада, барлық деңгейде жауапкершілік болса ғана, ісіміз оңға басады. Шын мәнінде, сын сағатта кімнің кім екені анық көрінеді. Елге жаңы ашатын адам қызын жағдайға тап болған жұртқа нақты іспен көмектесуге дайын болады.

Өкінішке қарай, қазір қоғамды ішінен ірітетін жағымсыз дүниелер көбейіп бара жатыр. Өздерін, тіпті, Алпамыс батыр сияқты ел қорғаны санайтын қылмыс әлемінің серкелері, яғни криминалдық топ басшылары бар. Көптеген адамдар, әсіресе, жастар соларға қатты еліктейтін болды. Ел ішінде арзан бедел жинап жүрген алапақтар аз емес. Олардың бәрі – халықтың санасын ұлайтын сөкпа өкілдері. Бір қарағанда олар елге жанашыр болып көрінеді. Ал, түптеп келгенде, психологиялық айла-тәсілдермен жұртты адастырады. Қоғамға жалған құндылықтар таратып, көпшілікті тура жолдан тайдырады.

Мұның бәрін идеологиялық қоқыс немесе мүлдем қажеті жоқ ақпарат деуге болады. Біз өркениетті ел ретінде халқымыздың дүниетанымына жат нәрселерге қарсы тұруға тиіспіз. Ол үшін, ең алдымен, оқу-ағарту жұмысын күшейтуіміз керек. Жас ұрпақтың, әсіресе, қазіргі құбылмалы заманда сыни тұрғыдан ойлай білуі маңызды. Балаларымыздың танымға кең болуына жағдай жасауымыз қажет. Бұл туралы белгілі қоғам қайраткері Жақсыбек Күлекеев өте орынды пікір айтты.

Мектепте оқушылардың тұла ретінде қалыптасуына ықпал ететін дерістер оқытылуға тиіс. Жастар ақпаратты қорыта білуді, уақытын дұрыс пайдалануды, қаржы сауаттылығын мектеп қабырғасынан біле бастауы қажет.

Өскелең ұрпақты түрлі ойындарға құмар болудан сақтандыру керек. Бұл мәселе бойынша Құрылтайдың бірқатар мүшесі, соның ішінде белгілі спортшы Ислам Байрамуков жақсы айтты. Жеңіл жолмен пайда табу жақсылыққа алармайтын үнемі түсінідіріп отырған жөн. Адал табыс адал еңбекпен келеді.

Мен тағы бір нәрсеге баса назар аударғым келеді. Бұл – нашаркорлық. Бұл – ұлт саулығына зор қауіп төндіретін кесел. Есіртік жастардың жанын да, тәнін де ұлап жатыр. Біз есіртікті қолданудың, дайындаудың және таратудың жолын кесіп, тамырын біз балта шабуға тиіспіз. Өйтпесе, бүкіл еліміздің болашағы бүлінбей болады. Бұл мәселе мені қатты алаңдатады. Химиялық есіртіктер нарқытқа кең ауқымда сатылуда. Криминалдық топтар жастарды осындай заңсыз әрекеттерге тартып жатыр.

Ұлт саулығына зиянын тигізетін тағы бір кесел – вейп және түрлі электрондық темекілер. Өкінішке қарай, оны тарту жасөспірімдер арасында сәнге айналып барады. Себебі электрондық темекі бөріне қолжетімді, оның зиянсыздығы туралы түрлі жарнамалар да көбейіп кетті. Іс жүзінде, жастарымыз өзіне зор қауіп төндіруде. Себебі бұл – шын мәнінде, зиянды нәрсе. Вейп пен есіртіктің арасы бір-ақ қандай. Осы қауіпті үрдіспен күресу үшін жүйелі және шұғыл шаралар қабылдау қажет. Тыйым салуға аман мәселені шешу мүмкін емес. Полиция өз жұмысын белсенді және тиімді жүргізі

керек. Мен бұған ерекше мән беремін.

Елімізде 2016 жылдан бері есіртікпен күрес жұмыстарын реттейтін арнаулы құжат болған жоқ. Сондықтан бытырғы Жолдауымызда тәуанд жоспар өзгерілеуді тапсырдым. Үкімет жаңа күндері осы мәселе бойынша арнайы жоспарды қабылдайды. Бұл – өте маңызды құжат. Осы құжаттың аясында жан-жақты жұмыс атқарылады.

Білікті заңгер Серік Ақылбай атап өткен құқықтық сананы қалыптастыру мәселесі де өте өзекті. Жастардың құқықтық сауатын арттыру аса маңызды. Сонда әркім өзінің құқығын қорғай біледі және өзгенің құқығын таптамайды. Заң мен тәртіп үстемдік құрған мемлекеттің тұғыры қашанда мықты болады.

БЕСІНШІ АҚПАРАТ САЯСАТЫНЫҢ ТИМДІЛІГІН АРТТЫРУ, КРЕАТИВТІ ИНДУСТРИЯНЫ ДАМУ.

Масс-медиа – елімізді жаңғырту ісіне ерекше ықпал ететін сала. Сондай-ақ білік пен қоғам арасындағы пәрменді байланыс құралы. Ақпарат құралдарында түрлі көзқарастар тоғысады. Оны қоғам тынысының барометрі деуге болады. Осы саладағы өзекті мәселелерді шешу үшін ақпарат саясатын түбегейлі қайта қарау қажет.

Креативті индустриясы жаңа деңгейге көтерілісі керек. Қазір медиа саласы, кино және сериал, мультфильм, спорт және музыка шоулары, компьютер ойындары мен кітаптар – бәрі бірігіп, біртұтас жүйеге айналды. Бұл жүйе озық құндылықтар мен қасиеттерді қалыптастыруға ықпал етеді. Біздің бұл саладағы әлеуметтік орасан зор. Оны толыққанды жүзеге асыру үшін нақты шаралар қабылдау қажет.

Келесі мәселе. Идеология жұмысындағы басты бағыттың бірі – кітап басып шығару ісі. Қазақстан нарығында шетел өнімдері басым екені жасырын емес. Әдеби кітаптардың 90 пайызға жуығы сырттан келеді. Бұл үрдістің салдары қандай болатыны айтпаса да түсінікті. Ұлттық мүддеге сай келетін кітаптарды көптеп басып шығару өте маңызды. Смартфон баланың қолындағы кітаптың орнын басыпауы қажет.

Қазір еліміздің мектеп кітапханаларында 130 миллионнан астам кітап бар. Бірақ ондағы көркем әдебиеттің үлесі мардымсыз. Шын мәнінде, кітап оқытын ел зиялы ұлтқа айналды. Біз жас ұрпақтың кітапқа құштарлығын оятуымыз керек. Бұл қиын мәселе екенін түсінеміз. Әсіресе, олардың бар назары әлеуметтік желіде болған кезде, тіпті, қиын. Бірақ бұл мәселемен айналысу керек. Басқа жол жоқ. Сондықтан «Балалар кітапханасы» атты жаңа бағдарламаны қолға алуды тапсырамын. Қазақ әдебиетінің түрлі кезеңдерін және жанрларын қамтитын арнайы тізім жасалуға тиіс. Сол тізімдегі кітаптар барлық балаға қолжетімді болуы керек.

Мартин Лютер Кинг сияқты менің де көкейімде жүрген бір арман бар, бұл – тәуелі бойы жұмыс істейтін Президент кітапханасын ашу. Мен мұндай кітапхананы Анкарада көрдім. Оның оқырмандары өлеңнің әр түрлерінде басылып шыққан көркем шығармаларды, арнаулы әдебиетті оқи алады. Мұндай кітапхананы елімізде де салуға болады деп ойлаймын.

Жақында Мәжіліс депутаты Ерлан Саилов қазақ мәдениетін TikTok платформасында насихаттау жолдары қарастырылып жатқанын айтты. Мен мұны қолдаймын. Жастар жиі пайдаланатын әлеуметтік желілерде ұлттық құндылықтарымызды дәріптеу – дұрыс қадам.

Қазір басып елдерінде «анти-инфлюенсер» деген қозғалыс бірте-бірте қалыптасып жатыр. Бұл қозғалыс интернет басылымдар арқылы азаматтарға, жастарға тарайтын барлық ақпаратқа, деректерге, әсіресе, жалған мағлұматтарға, яғни, fake news-қа зор күмәнмен қарайды, яғни адамдардың санасын жаулап жатқан, тіпті, оларға иманды сенуге болатын идеология секілді құбылыстарды жоққа шығарады. Біздің елімізде де жалған ақпарат тарататын басылым-сымақтар бар. Бұл – құпия емес. Олардың артында нақты қалталы адамдар, тіпті, ықпалды елдер бар. Ал жаңа қозғалыстың негізгі мақсаты – дәстүрлі құндылықтарды дәріптеу, ең алдымен, бұл әдебиеттегі, сондай-ақ ақпарат саласындағы дәстүрді сақтау. Сондықтан біз де өлемде болып жатқан осы жаңа үрдіске назар аударғанымыз жөн. Бұл үрдістер бүгінде түрлі ақпаратпен идеологиялық тұрғыдан ұлан-ұзып жатқан қоғамды сауықтыратын күшке айналуы әбден мүмкін. Жалпы, осындай маңызды өзгерістер, соның ішінде кітап шығару ісіне Қазақстан Жазушылар одағы белсене атсалысуы керек. Бір ай бұрын ұйымның кезекті құрылтайы өтті, жаңа төраға сайланды. Бұл – көрнекті қалагер Мереке Жүлкенов. Жақында мен онымен кездестім, қазақ әдебиетінің болашағы, дамуы туралы өңгеме болды.

Жалпы, мен Мемлекет басшысы және азамат ретінде қазақ әдебиетін әрдайым қолдаймын. Туындылар оқырмандарға қолжетімді болуы керек деп ойлаймын.

Ал жазушыларымыздың шығармалары халық арасында, әсіресе, жастар арасында сұранысқа ие болуы керек. Мұның бәрі – мемлекеттің ғана емес, жазушыларымыздың да міндеті. Оқырман қауым қалагерлерден халыққа рухани азық болатын туындылар күтеді. Жазушылар одағы осы жұмысқа ұйытқы болады деп сенемін. Осыған байланысты, мен Мереке Жүлкеновтің «Қазақстанның Халық жазушысы» атағын қайтару туралы ұсынысын қолдаймын. Бұл атақ атына – заты сай, лайықты, туындылары арқылы халық сүйген жазушыларға ғана берілуі керек деп санаймын.

Қазіргі заманда ел боламыз десек, экранды да түзеуіміз керек. Себебі кино қоғамның сана-сезіміне ерекше ықпал етеді. Елімізде кино өндірісі жақсы дамыған деп айту қиын. Жаңа ғана белгілі өнер қайраткері Азамат Сатыбалды кино саласын дамыту туралы түшымды ой айтты. Мен қолдаймын. Расында, бүгінде кино саласында дау-дамай көбейіп кетті. Бірнеше келенсіз мысалдар бар. Қазір кино театр иелері отандық фильмдерді экраннан көрсету үшін қомақты қаржы талап етеді. Билеттен түскен қаржының едәуір бөлігі тағы да кинотеатрлардың және жеке компаниялардың қалтасына кетеді. Бұған қоса, кинотеатр фильмді нақты қанша адам көргенін анықтай алмайды. Қысқасы, киноға бүкіл білімін, күш-қайратын мен уақытым сарп еткен мамандарға табыстың аз ғана бөлігі тиеді.

Кино мамандары пайда табу үшін өте арзан фильмдер түсіруге мәжбүр. Сондықтан қуны арзан, мазмұны арзан фильмдер пайда болуда. Отандық киноның дамуына жаңаша көзқарас, тың серпіл керек. Мысалы, киноға барған көрермен санын есептейтін цифрлық жүйе енгізілуі қажет. Мәдениет және спорт министрлігіне жуық арада осы жүйені дайындап, қолданысқа енгізуді тапсырамын.

Жалпы, киноиндустрияны экономиканың жеке тармағы ретінде қарастырып, мәселелерді нақты шешкен жөн. Әсіресе, кинотеатрлардың арасындағы қарым-қатынаста екі жақтың да мүддесін теңдей ескеру қажет. Сонда жаңа кейіпкер, тарихи қаһарман, маңызды оқиғалар жайлы фильмдерді тек «Қазақфильм» емес, жеке компаниялар да түсіреді. Өскелең ұрпақ шетелдің кейіпкеріне емес, өз батырларымызға қарап болуы тиіс.

Кезінде шыққан «Қыз Жібек», «Отырардың күйреуі», «Атаманның ақыры» сияқты классикалық фильмдер түсірілуі керек деп санаймын. Сол кезде шығармашылық еркіндік, мол қаражат және компьютерлік графика да болған жоқ. Дегенмен фильмдер түсірілді, әлі күнге дейін халықтың жүрегінен ойып тұрып орны алады.

Шынын айтуымыз керек, соңғы кезде түсірілген тарихи фильмдердің оқылқылары көп. Сол үшін мамандармен ақылдасып, жалпы кино саласын реформалау керек.

АЛТЫНШЫ МЕМЛЕКЕТТІК САЯСАТТА ТАЛДАУ, САРАПТАМА ЖАСАУ ҚЫЗМЕТІ САПАЛЫ ЖҮРГІЗІЛУГЕ ТИІС.

Қоғам тынысы әрдайым назарда болуы өте маңызды. Шешім қабылдағанда жұрттың ұсыныс-тілектерін, пікірін ескеру қажет. Барлық құзырлы органдар осындай тәсілмен жұмыс істеуге міндетті. Мен мұны үнемі айтып жүрмін. Түптеп келгенде, бұл – тұрақтылық пен тыныштықтың, есір-еркендеудің кепілі. «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» тұжырымдамасының мән-маңызы, өзге – осында.

Қазір әлеуметтік зерттеу жүргізу үшін түрлі мемлекеттік басқарушы қаржы бөлінеді. Бірақ жұмыс жүйелі емес, сондықтан нәтижесі күмәнді болып шығады. Бұл жұмысты бір жерден ұйымдастырып, кешенді түрде жүргізу керек.

Жалпы, талдау қызметі сапалы жүргізілсе, мемлекеттік басқарудың тиімділігі арта түсетіні сөзсіз. Мемлекетке кешенді түрде жүргізілген зерттеулер мен ұсынымдар өте қажет. Бұл маңызды әлеуметтік мәселелерді шешіп, елдің жан-жақты дамуын қамтамасыз ету үшін айрықша маңызды. Алайда құзырлы органдардың отандық «ақыл-ой орталықтарымен» және консалтинг компанияларымен қарым-қатынасының тиімділігі төмен. Олардың қызметіне қажет болғанда ғана жүгінеді.

Мемлекеттік «ақыл-ой орталықтарының» да қызметі көңіл көншітпейді. Олар нақты бір мәселемен тиянақты айналысады. Көбінесе бір-бірінің жұмысын қайталайды.

Бізге сараптау-талдау қызметін тиімді жүргізетін мықты орталықтар желісі қажет. Бұл құрылымдар сапалы әрі сұранысқа ие интеллектуалды өнім ұсынуға тиіс. Еліміз идеологиялық дербестігін сақтау үшін мұның айрықша мән-маңызы бар. Сараптама орталықтары елімізге егемендік кезінде жүріп өткен жолдың әрі бағытын зерттеуге тиіс. Көшілкітердің себеп-салдарын анықтау қажет. Үкімет жаңа жоспар жасағанда осы факторлар ескерілуі керек. Ғылым мен зерттеуге негізделген саясат табысты болады.

«ӘДІЛЕТТІ ҚАЗАҚСТАН - АДАЛ АЗАМАТ»

**Жалғасы, басы 1,2,3-беттерде.
ЖЕТІНШІ. ЕЛІМІЗ ҮШІН
СТРАТЕГИЯЛЫҚ МАҢЫЗЫ БАР ТАҒЫ
БІР МӘСЕЛЕ –
ШЕКАРАЛАС АЙМАҚТАРДЫ ДАМУ.**

Жер – басты байлығымыз. Туынды тігер тоқымдай жерің болмаса, өз мемлекетің де болмайды. Бабаларымыз бізге ұлан-ғайыр аумақты мирас етті. Оны шашуыш қысқартып, көркейтуді – біздің қасиетті борышымыз. Осы орайда «Жеріміз шетелдіктерге сатылып жатыр» деген сөз ара-тұра айтылып жатады.

Бұл – жалған ақпарат. Елімізде жерге қатысты түбегейлі шешім әлдеқашан қабылданған. Ол шешім заңмен біржолата бекітілген. Түрлі дақпыртқа сеніп, жұртты дүрліктерін жалған ақпарат таратуды доғару керек. Біз бабалар аманатына ердайым адал боламыз. Шетелдіктерге қазақтың бір қарыс жерін де, бір уыс топырағын да бермейміз. Оны көздің қарашығындай сақтаймыз.

Шекара маңындағы елді мекендердің ахуалы жеріміздің тұтастығына және еліміздің амандығына тікелей ықпал етеді. Шын мәнінде, бұл – стратегиялық маңызы бар мәселе. Екіншіше қарай, шекара шетіндегі кейбір елді мекенде халық саны күрт азайып кетті. Бұған бір кездегі аудандарды біріктіру жөніндегі шешімдер де ықпал еткені сөзсіз.

Облыстардың ішкі аумақтық-өкімшілік құрылымында ойланатын тұстар бар. Біз бытыр Абай, Ұлытау және Жетісу облыстарын құрдық. Бұл шешім аймақтардың дамуына тың серпін берді.

«Аманат» партиясы бірқатар шекаралас ауданды қалпына келтіру туралы бастама көтергенін білесіздер. Үкімет менің тапсырмаммен бұл мәселені пысықтады. Мен соған сәйкес Қатон-Қарағай, Марқакөл және Мақаншы аудандарын қалпына келтіру туралы негізгі шешімді қабылдадым. Әрине, бұған арнайы дайындық керек. Қажетті есеп-қисабын жасап, қаражатымызға, бюджеттің мүмкіндігіне қарауымыз керек. Тиісті жұмыстың бәрін биыл аяқтап, алдағы екі жылдың ішінде осы үш ауданды қалпына келтіре бастаймыз. Бұл – ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету тұрғысынан қарасақ та, өте маңызды мәселе. Осы мәселені көпке созбай, шешуіміз қажет.

Жалпы, аудандарды қосу немесе тарату ондағы жұрттың күнделікті өміріне тікелей әсер етеді. Шешім қабылдаған кезде халық саны, экономикалық әлеуеті, инфрақұрылымы түгел ескерілуіне тиіс.

Мен аймақтарды, оның ішінде ауылды өркендету ісіне ерекше мән беремін. Бірлестіріп Президент сайлауынан кейін, ең алдымен, ауылды дамыту мәселесіне арналған Жарлыққа қол қойдым. Үкімет алдағы 5 жылда ауылды дамытуға айрықша күш салатын болады.

Ауыл – қазақтың алтын бесігі. Елге өңбегі сіңген көрнекті тұлғалардың басым көпшілігі ауылдан шыққан. Біз елімізді өркендетеміз десек, ауыл мектебінде жай-күйін жақсартуды мықтап қолға алуымыз керек. Бұл жұмысты «Ауыл – ел бесігі» арнайы жобасының аясында кешенді түрде жүзеге асыру қажет. Яғни, мектеп салу, күрделі жөндеу жүргізу және оны

жабдықтау жұмысын тиісті деңгейде атқару маңызды.

Қоғамда жиі көтерілетін тақырыптың бірі – мемлекеттік тіл. Осы мәселе бойынша пікірімді тағы да айтайын. Жалпы, елімізде тіл саясаты байыппен жүргізіліп жатыр. Түрлі этнос өкілдерінің өз тілінде сөйлеуіне барлық жағдай жасалған. Осы ұстаным өзгермейді. Бұл – ішкі тұрақтылықтың негізгі факторларының бірі.

Мен мемлекеттік тілді дамытуға баса мән беріп отырмын. Қазақ тілін қолдану аясы барлық салада кеңейіп жатыр. Қазір тіліміз дамымай жатыр деп алаңдауға ешбір негіз жоқ. Болашақта мемлекеттік тілдің тұғырын нығайта түсу үшін басқа да маңызды шаралар қабылдаймыз.

Мемлекеттік тілдің жағдайын айтып, шу көтеретін кейбір адамдар бұл мәселені саяси құрал ретінде пайдаланады. Халық арасында дау шығарғысы келеді. Ақырында, осындай келеңсіз, ойсыз әрекеттер мемлекетіміздің қауіпсіздігіне зиян келтіреді. Мұны ашық айту керек. Себебі тіл – біздің геосаяси кеңістікте «саяси себеп, саяси сылтауға» айналуға. Ал нақты қазіргі ахуалға қарайтын болсақ, тілдің жағдайы бұрынғыдан әлдеқайда жақсы. Мәселе тілге келгенде, дау-дамай, даңғазар жасамай, тілімізді дамыта түсу үшін нақты іс-әрекетке көшуіміз керек. Сонда ғана біз табасқа жетеміз.

Бүгінде қазақ тілі креативті индустрияның тіліне айналды. Мысалы, «Аватар» сияқты әлемге белгілі фильмдер қазақша сөйлеп жатыр. Сондай-ақ Қазақстанның атын бүкіл әлемге танытып жүрген талантты жастарымыз да қазақ тілін дүние жүзіне паш етуде, тілімізді өнерімен, еңбегімен, яғни нақты ісімен дәріптеп жүр. Бұл – біздің жастарымыздың саналы таңдауы.

Қазақ тілі – азаматтық бірегейлігіміздің және рухани бірлігіміздің нышаны. Біз оны күнделікті қарым-қатынастың ғана емес, нағыз ғылым мен білімнің тілі етуге тиіспіз. Бұл міндет жөнінде бұрын да айтылды, осы мақсатты күшпен, айқай-шүмен емес, ақылмен, парасатпен іске асыруымыз керек. Бұл – бүкіл қоғамның ортақ міндеті.

Қазақ тілі барша Қазақстан халқын ұйыстыратын басты құндылықтың бірі ретінде дами береді. Бұған ешқандай күмән болмауға тиіс. Ең бастысы, тіл саласындағы біздің бағдарымыз – айқын, баршаға түсінікті.

Сондай-ақ шетелдегі қандастарымызбен тығыз қарым-қатынас орнатып, рухани байланысты нығайта береміз. Бұл мәселе – менің жеке назарымда. Жалпы, осы айтылған жұмыстың бәрін рет-ретімен жасасақ, кездеген мақсатымызға міндетті түрде жетеміз.

**СЕГІЗІНШІ. МЕН ҚОҒАМДА
МЕМЛЕКЕТТІК АППАРАТТЫҢ
ЖҰМЫСЫНА ҚАТЫСТЫ БІРАЗ
СЫН-ПІКІРЛЕР БАР ЕКЕНІН БІЛЕМІН.**

Олардың басым көпшілігі орындай. Қазіргі таңда біз мемлекеттік басқару жүйесін жаңғырту үшін нақты шаралар қабылдап жатырмыз. Негізгі міндет – жергілікті өзін-өзі басқаруды күшейтіп, мемлекеттік құрылымдарға көбірек

дербестік беру.

Бұдан бөлек, аудан және ауыл өкілдерін сайлауда, Облыстық мәслихаттарға сайлау аралас жүйе арқылы, ал аудан мәслихаттарына тек бір мандаттық қағидат бойынша өтеді. Алдағы жұмыс – ауқымды. Біраз уақыт қажет екені түсінікті.

Ең бастысы, біз мемлекеттік аппарат өкілдерінің сана-сезімін өзгертуге баса мән беріміз қажет. Олар тұған-тұстарының арасында не болмаса қоғамда абырой-беделге ие болуды емес, ең алдымен, халыққа, елге адал қызмет етуді мақсат тұтуға тиіс. «Адал азамат» дегеніміз – осы.

Соңғы кездері мен бірқатар кадрлық өзгерістер жасадым. Бұл ретте ешқандай науқаншылыққа, мемлекеттік қызметшілерді, жоғары лауазымды тұлғаларды жаппай қызметтен босатуға жол берілген жоқ. Ең алдымен, олардың іскерлік қабілеті мен тәжірибесі ескерілді. Сондай-ақ жас, білікті азаматтар бірқатар маңызды министрліктің тізгінін ұстады. Әрине, олардың тәжірибесі, соның ішінде өмірлік тәжірибесі аз екені сөзсіз. Бірақ бұл – уақытқа байланысты мәселе. Бастысы, олардың бойында еліміздің жарқын болашағы үшін адал қызмет етуге қажетті білім, ерік-жігер бар.

Басшылық құрамды жаңарту жұмысы жалғасын табады. Мемлекет басшысы ретінде айтарым, министрлердің, өкілдердің және басқа да мемлекеттік қызметшілердің бойында негізгі екі қасиет болуы керек. Бұл – профессионализм, яғни нағыз маман болу және отаншылдық. Ал олардың Президенттің жеке басына адалдығы мен үшін маңызды емес.

Мемлекет басшысының мадақтаудан гөрі жұмысты адал атқарып, халықтың алдында абыройлы болу әлдеқайда маңызды. Барлық мемлекеттік қызметшілерге осыны айтып келеді.

Сондай-ақ жасалған реформалардан кейін Қазақстан Президенті мемлекеттік басқарушы, яғни Конституциядан көрсетілген 7 жылдық мерзімге халықпен өзара келісімшартқа отыратын менеджер ретінде қызмет етеді. Президент – әулие емес, халықтан биік тұлға емес.

Алайда қоғамымыз Мемлекет басшысына, басшылық қызметтегі адамдарға құрметпен қарауы керек, яғни саяси тұрғыдан көзі ашық, жауапкершілігі жоғары азаматтар ретінде оларға өкірік, ұсыныстарын айтып отыруы қажет. Осылайша, елімізде саяси мәдениеттің, өркениеттің қоғамның озық үлгісі қалыптасады. Бүгін өтіп жатқан Ұлттық құрылтайдың негізгі мақсаты да – осы.

Дәл осындай форумда Қазақстанның дамуына байланысты салмақты, іргелі ұсыныстар айтылуы керек. Біз бірге болсақ, алынбайтын қамал жоқ.

Бүгін мен ұсынған бастамалар – алдағы ауқымды жұмыстың бір бөлігі ғана. Жаңа идеологиялық тұжырымды орнықтыру үшін мемлекеттік аппарат, сарапшылар, ғалымдар, тілшілер, азаматтық қоғам өкілдері – бәрі жұмылуы қажет. Президент Әкімшілігі жұмыс жоспарын әзірлеп, айтылған мәселелерді түгел қатаң бақылауға алады.

Біз Әділетті Қазақстанды құрып жатырмыз. Бұл – өте жауапты әрі абыройлы міндет. Біз отаншылдығымызды және елге жанашырлығымызды нақты іспен көрсетуіміз керек. Адал азамат болуға ұмтылуымыз қажет. Сонда әрқайсымыз Отанымызды өркендетуге үлес қосамыз.

Мен үшін Ұлттық құрылтай жұртшылықпен кездесіп, жай ғана пікір алмасатын жер емес. Оны еліміздің мәдени-рухани өрлеуіне жол ашатын шамшырақ деуге болады. Яғни, құрылтай алаңында қоғамның жаңа этикасын және оның жаңа даму үлгісін қалыптастыру мәселесі қаралады. Әрине, бұл – бір күнде бітетін шаруа емес. Ол үшін күн сайын тынымсыз еңбек етуіміз керек. Бір сөзбен айтқанда, мемлекет пен қоғам бірге жұмылып жұмыс істеуі қажет. Бұл ұлтымыздың бойына орасан зор күш-қуат дарытады, өзгеріске деген құлшынысын оятады. Сонда ғана еліміз көздеген мақсатына жетеді. Осылайша, алдағы онжылдық еліміздің нағыз өрлеу дәуіріне айналмақ. Мен бұған көміл сенемін.

Қадірлі қауым!

Баршаңызға мәлім, қазір Қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөніндегі мемлекеттік комиссия жұмыс істеп жатыр. Осыған байланысты көптеген архив материалдары зерттелуде. Бұрын халқымызға беймәлім болған тың мәліметтер жарыққа шығып жатыр. Жақында сол құжаттардың ішінен «авторы Жүсіпбек Аймауытулы» деп көрсетілген шығарма табылды. Мұны екі дерек көзі растап отыр. Өлеңмен жазылған туындыны сол кезде тәркіленген Алаш зиялылары еңбектерінің бір бөлігі деуге негіз бар. Онда ұлттың жаны ешқашан өлмейтіні жырланған.

Шын мәнінде, қазақтың қайсар рухы ешқашан сынбаған. Керісінше, әрбір қиындық жұртшымыздың жігерін жанып, халықтың шындай тускен. Алаш рухы Қазақ мемлекетімен бірге мәңгі жасайды. Ұлттың жаңа сапасын қалыптастырып, әлемдегі өз орнымызды айқындаймыз. Қазақ елінің Адал азаматтары болып, Әділетті Қазақстанды бірге құрамыз.

Ардақты ағайын!

Жиынның соңында елдің рухын көтеретін тағы бір жақсы жаңалықты сіздермен бөліскім келеді.

Әйгілі Марал ишанның Кенесары ханға сыйлаған Құраны табылды. Бұл – еліміздің рухани өміріндегі елеулі оқиға.

Марал ишан барша қазаққа танымал адам болған. Ол – төл тарихымызда ерекше орны бар Кенесары ханның үзеңгілес серігі.

Бұл Құран екі ғасыр бойы қолдан қолға өтіп, ақыры шетелге шығарылған екен. Оны жанашыр азаматтардың, меценаттардың көмегімен Қазақстанға қайтарыл алдық. Құранда Марал ишанның жеке Кенесары ханның мөрі бар. Жәдігерге жан-жақты сараптама жасалды. Отандық және шетелдік ғалымдар Құранды мұқият зерттеді. Құранның, расында, Марал ишанға тиесілі болғаны және Кенесары ханға берілгені анықталды.

Кез келген өркениетті ел өзінің тарихи мұраларына зор құрметпен қарайды. Оны қастерлеп, мұражайға немесе басқа да арнайы орындарға қояды. Біз де бабалардан мирас болған әрбір жәдігерді қадірлеп, сақтай білуіміз керек. Осы Құранды жақында Қазақстан мұсылмандарының Діни басқармасына табыс ететіміз. Өйткені бұл – бүкіл елге ортақ қазына. Құнды мұраның барша халқымыз үшін қастерлі орында тұрғаны абзал. Сондықтан Құранды қалпына келтіріп, Қожа Ахмет Ясауи кесенесіне қойған жөн деп санаймын.

Кезінде Тайқазанның елге оралуын жұрт жақсы ырымға балаған еді. Кеп ұзамай Қазақстан Тәуелсіз мемлекет болды. Ұлт азаттығы үшін күрескен Кенесарының қолында болған Құран кітабының елге келуі де жақсы ырым деп ойлаймын. Бұл оқиға Қазақстанның жаңа дәуірінің берекелі бастауы болсын деп тілейік.

Осымен, Ұлттық құрылтайдың екінші отырысын қорытындылайық. Былтыр Ұлытауда, Биыл киелі Түркістанда бас қосып, елдік мәселелерді талқыладық. Ел тарихында айрықша орны бар тағы бір аймақ – Атырау облысы. Ондағы әйгілі Сарайшық қаласында атақты хандарымыз ордасын тіккен. Мен Ұлттық құрылтайдың келесі отырысын осы шежірелі аймақта өткізуді ұсынамын.

Елімізде лайым жақсылық көп болсын! Баршаңызға амандық тілеймін!

**Қасым-Жомарт ТОҚАЕВ,
Қазақстан Республикасының
Президенті.**

2023 жылғы 17 маусым.
Түркістан қаласы.

МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТ

ҚР МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТІНІҢ ДАМУ ЖӘНЕ ҚАЛЫПТАСУ КЕЗЕҢДЕРІ

2003 жылдың наурызында БҰҰ Бас Ассамблеясы 23 маусым - Біріккен Ұлттар Ұйымының Мемлекеттік қызмет күні (United Nations Public Service Day) деп қабылдады. Біздің елімізде мемлекеттік қызметшілер күні алғаш рет 2013 жылы пайда болды.

кәсіби мемлекеттік қалыптастыру сектор, сыбайлас жемқорлыққа қарсы табанды және аяусыз күрес, кадрларды жалдау, даярлау және ілгерілету жүйесін жақсарту сияқты бағыттарды белгілеген.

Биыл Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің құрылғанына 25 жыл толады. 1998 жылы Қазақстанда посткеңестік кеңістікте алғаш рет мемлекеттік қызмет мәселелері жөніндегі уәкілетті орган құрылды. Сонымен бірге Еуропа елдерінің халықаралық тәжірибесін қарқынды зерттеу басталды.

1999 жылғы 23 шілдеде 2000 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген "Мемлекеттік қызмет туралы" Заң қабылданды, ол мемлекеттік қызметтің кәсіби, тиімді жүйесін және бірінші кадр саясатын қалыптастырудың жаңа, өзекті қажеттіліктерге жауап беретін тәсілін айқындады.

Заңда мемлекеттік қызмет ұғымы берілген, мемлекеттік қызметке кіру, өту және тоқтату мәселелері реттелген, Агенттіктің аумақтық бөлімшелері құрылған.

Сондай-ақ, мемлекеттік қызметтің қазіргі заманғы моделінің корпустағы вертикалы айқын байқалды, қызметшілерді саяси және өкімшілік деп бөлу енгізілді.

1999 жылғы реформа озық тәжірибеге ескере отырып, жүзеге асырылды. Сондықтан да Қазақстан мемлекеттік қызметті жүргізу бойынша өңірлік көбашасы болып танылды.

2005 жылғы шілдеде Заңға өзгерістер енгізілді, негізгі инновациялар: тәртіптік кестелерді Жергілікті атқарушы органдардан Агенттіктің қарауына беру, мемлекеттік саяси қызметшілерді ротациялауды енгізу; құқық қорғау органдарының қызметкерлеріне ауыстыру институтын тарту; өз өкілеттігін тоқтатқан судьялар үшін конкурстан тыс негізде мемлекеттік өкімшілік лауазымға орналасу мүмкіндігі; сыбайлас жемқорлық қылмыс жасаған адамдарға мемлекеттік қызметке кіру тыйым салуға қатысты өзгерістер.

2016 жылдың басынан бастап, "Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы" Заңның жаңа редакциясында қызметтік әдеп туралы жеке тарау көзделген және сапалы жаңа форматта қызметтің құндылықтары мен қағидаттарын айқындайтын және қызметтегі және тұрмыстағы мінез-құлық стандарттарын регламенттейтін мемлекеттік қызметшілердің Әдеп кодексі бекітілген.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев мемлекеттік қызметті жаңғырту және қоғам мүддесі үшін тиімді мемлекеттік аппаратты қалыптастыру қажеттігін үнемі назар аударып отырды: "Мемлекеттік қызмет – бұл өз еліне және ХАЛҚЫНА ҚЫЗМЕТ ету. Бұл ерекше міндет. Сондықтан осы жолға тусуға шешім қабылдаған мемлекеттік басқарушылар оларға ерекше талаптар, олардан ерекше сұраныс бар екенін түсінулері керек".

Мемлекеттік қызмет – бұл мемлекеттік басқару аппаратындағы кәсіби қызмет болғандықтан, ҚР-дағы мемлекеттік қызметке негізделген қағидаттардың бірі мемлекеттік қызметшілердің кәсібилігі болып табылады.

Мемлекет басшысы мемлекет пен қоғам

арасындағы өзара құрмет пен сенімге негізделген жаңа саяси мәдениетті қалыптастыруға жоғары талаптар қояды. Осы мақсатқа жету үшін "жеке және әлеуметтік құндылықтар жүйесін қайта қарастыру керек".

Президент бірнеше рет "Мемлекет үшін адам емес, мемлекет адам үшін" өте маңызды қағидаға назар аударды. Жаңа Қазақстандағы мемлекеттік қызмет сервистік сипатта болуы, артық бюрократиясыз жұмыс істеуі тиіс. Бұл азаматтардың үміттерін қанағаттандыру және қоғамның мүдделеріне қызмет етуге көңіл бөлуі білдіреді.

Мемлекеттік қызметті жетілдіру удеріндегі жалпы тәсіл кәсібилік, объективтілік, ашықтық, жұртшылықты тарту қағидаттарын сақтау, қазіргі заманғы ақпараттық технологияларды пайдалану, қызмет нәтижелерінің кешенді көрсеткіштерін және сенім рейтингтерін қуру болып табылады.

Президент мемлекеттік қызмет істері агенттігінің алдына мемлекеттік қызметке кіру және одан шығу рәсімдерін оңайлату, бюрократияға жол бермеу, меритократия қағидатын ілгерілету жөнінде жаңа міндеттер қойды. Қазіргі уақытта осы мәселелер шеңберінде бірқатар нормативтік актілер қабылданды.

Осылайша, жас қазақстандықтар үшін "Е" корпусының бос мемлекеттік өкімшілік лауазымдарына конкурстан тыс орналасудың бірегей мүмкіндігі жасалды.

GPA 3,33 көрсеткішімен мемлекеттік грант есебінен бітірген ЖОО түлектері конкурстық іріктеусіз және тестілеусіз енді аудандық және ауылдық деңгейдегі белгілі бір мемлекеттік лауазымдарға орналаса алады.

Бұл жастарды мемлекеттік қызметке тартуды, жас мамандарды аудандық және ауылдық өңірлерге қайтаруды, сондай-ақ мемлекеттік қызметке кіруді жеңілдеті отырып, өңірлердегі кадр тапшылығын азайтуды ынталандыратын болады.

Үкәлілетті органның немесе оның аумақтық бөлімшесінің келісімі бойынша оқу бітіргеннен кейін бір жыл ішінде конкурстан тыс бірқатар мемлекеттік лауазымдарға орналасуға ҚР Президенті жанындағы Мемлекеттік басқару академиясының түлектері де құқылы.

Бүгін Мемлекеттік қызметке кіру бойынша жаңа пилоттық жоба сынақтан өтуде.

Осы жылдың 1 наурызынан 31 желтоқсанына дейін пилотқа қатысатын бес мемлекеттік орган үшін: бұл Мемлекеттік қызмет істері агенттігі; Сауда және интеграция министрлігі; Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі, Ақмола облысының және Шымкент қаласының әкімдіктері мемлекеттік қызметке іріктеудің уақытша ережелері қолданылады.

Жаңа бағалау құралы енгізілді-бұл мәтіндік және сандық ақпаратпен жұмыс істеу мүмкіндігі. Басшы құрамның лауазымдары үшін-ессе жазу, әңгімелесуден өту.

Жаңа формат үміткерлерге Конкурса барлық кезеңдерде, жоспарланған уақытта және елдің кең қалған жерінен қатысуға мүмкіндік береді.

"Е-қызмет" ақпараттық жүйесі кан-

дидат туралы ақпаратты дербес алады, соттылығын және құқық бұзушылықтардың жасалуының бар-жоғын тексереді. Конкурстық іріктеудің барлық кезеңдері, әңгімелесуден басқа, үміткер 24/7 режимінде online өтуі мүмкін.

Әңгімелесу өткізілген күні жүйе іріктеудің барлық кезеңдерінің жиынтық балдарының ең көп санын жинаған конкурс жеңімпазы-кандидатты автоматты түрде анықтайды. Мемлекеттік қызметке іріктеуді бұл жүйеі барлық мемлекеттік органдар үшін апробациядан кейін енгізілетін болады.

Агенттік мемлекеттік қызмет туралы заңнамаға өзгерістер енгізу бойынша кешенді жұмыс жүргізуде.

Мемлекеттік қызметшілердің қызметін бағалау әдістемесіне өзгерістер енгізілді. Басшы құрамның мемлекеттік қызметшілерінің қызметін бағалау талаптары күшейтілді. Олардың жұмысы тоқсан сайын негізгі нысаналы индикаторларға қол жеткізу нәтижелері негізінде бағаланады, ал 360 градус әдісімен бағалау жыл қорытындысы бойынша, яғни бағаланатын адамның жұмыс ортасынан адамдар тобына сауалнама жүргізу арқылы жүргізіледі.

Мемлекеттік қызметте талантты жастарды тарту бойынша белсенді жұмыс жүргізілуде.

1 қыркүйектен бастап Президенттік Жастар кадрлық резервіне іріктеу басталады.

Республиканың барлық өңірлерінде өңірлік Жастар кадрлық резервтері құрылатын болады. Бұл өңір жастары үшін әлеуметтік лифт ретінде болады. Қазіргі уақытта заңнамаға өңірлік резервке қатысты түзетулер енгізу бойынша жұмыс пысықталуда.

Өткен жылы агенттікке бюрократиядан құтылу бойынша мониторинг және талдау жүргізу функциялары жүктелді. Біз денсаулық сақтау, білім беру, Еңбек және әлеуметтік қорғау салаларында талдау жүргіздік. Сонымен қатар, жалпы мемлекеттік органдардың жиі кездесетін және айтылатын ішкі өкімшілік рәсімдеріне кешенді мониторинг жүргіздік. Биылғы жылы мемлекеттік аппараты бюрократиядан шығару жұмыстары жалғасуда және қаржы және сауда салаларына есеп етеді.

Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің қызметі мемлекеттік аппараты терең кәсіби трансформациялауға, жұмыстың екпінін қызметтің ұтқырлығы мен транспаренттілігіне ауыстыруға, үздік елдік тәжірибелерді қабылдауға бағытталған.

Мемлекеттік қызметте жұмыс істеу жоғары жауапкершілікті, үнемі өзін-өзі жетілдіруді, жоғары кәсібилікті және терең білімді талап етеді.

Сіздердің арқайсыларыңыз мемлекеттік бағдарламалар мен ақымды реформаларды іске асыруға, яғни - халықтың өлауатын арттыруға елеулі үлес қосасыз. Әлеуметтік және экономикалық өзгерістер біздің күнделікті жұмысымызға байланысты. Әрбір мемлекеттік қызметші таңдаған ісіне адалдығы, өз міндеттеріне адалдығы және жоғары мұраттарға сенімі үшін алғысымыз білдіреміз.

Сіздерге және отбасыларыңызға зор денсаулық, амандық және табыс тілеймін!

Елена СТЕПАНЕНКО,
Қазақстан Республикасының
Мемлекеттік қызмет істері агенттігі
Солтүстік Қазақстан облысы бойынша
департаментінің басшысы.

Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы өкімінің аппараты барлық тілек білдірушілерді Мағжан Жұмабаев ауданында мемлекеттік қызметте жұмыс істеуге шақырады!

Бізге келесі бағыттар бойынша жоғары білімі бар мамандар қажет: «Бизнес және басқару» (экономика, менеджмент, есеп және аудит, қаржы, мемлекеттік және жергілікті басқару, еңбекті ұйымдастыру және нормалау), «Құқық», «Сәулет және құрылыс» (геодезия және картография, жерге орналастыру, кадастр), «Ауыл шаруашылығы және биоресурстар» (агрономия, жерге орналастыру), «Педагогикалық ғылымдар», «Әлеуметтік ғылымдар», «Журналистика және ақпарат», «Гуманитарлық ғылымдар», «Тілдер мен әдебиет».

Мемлекеттік қызметте жұмыс істеу үшін техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімі бар түлектер келесі бағыттар бойынша шақырылады: «Бизнес және басқару» (бухгалтерлік іс және салық салу (есеп және аудит), (қаржы, банк және сақтандыру ісі (банк және сақтандыру ісі), «Құқық», «Сәулет және құрылыс» (геодезия және картография, жерге орналастыру), «Ауыл шаруашылығы» (агрономия), «Білім», «Әлеуметтік ғылымдар және ақпарат», «Гуманитарлық ғылымдар» (тілдер).

Лауазымдық жалақының мөлшері жұмыс өтіліне байланысты 226 837 теңгеден 260 564 теңгеге дейін өзгертін болды.

Грантта оқыған және оқудың орташа өлшенген бағасы (GPA) 3,33 балдан төмен емес диплом алған түлектер конкурс өткізбей оқуды аяқтағаннан кейін бір жыл

СТУДЕНТТЕРДІҢ НАЗАРЫНА!

ҚҰРМЕТТІ СТУДЕНТТЕР!

ішінде аудан өкімдігінің, ауылдық округтер өкімдіктерінің және аудан бөлімдерінің бас мамандары лауазымдарына орналаса алады. 3,33 балдан төмен балл жинаған тұлғалар Қазақстан Республикасының заңнамасына білуге арналған тестілеуді және жеке қасиеттерін бағалауды тапсырған жағдайда конкурстық негізде мемлекеттік қызметте лауазымдарға орналаса алады.

Қызыреттерін жетілдіру үшін мемлекеттік өкімшілік қызметшілер кемінде үш жылда бір рет біліктілігін арттырудан өтеді.

Мемлекеттік қызмет өтілі бір жылдан асатын мемлекеттік қызметшілерге магистратура және докторантура бағдарламалары бойынша Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Мемлекеттік басқару академиясына оқуға тусу мүмкіндігі беріледі, оқу кезінде жұмыс орны (мемлекеттік лауазымы) сақталады және лауазымдық айлықақы мөлшерінде стипендия төленеді. Астана қаласында оқу уақытында білім алушыларға тұру үшін қолайлы жағдайлары бар жатақхана беріледі.

Қызметтік міндеттерді өз бетінше орындауға бейімделу және кәсіби дайындық үшін төлімгерлік институты бар. Жас мамандарға үлкен жұмыс тәжірибесі бар және жоғары кәсіби қасиеттері бар мемлекеттік қызметшілер практикалық көмек көрсетеді.

Мемлекеттік қызметшілердің мемлекеттік органдардың жолдамасы бойынша

тұрақты жұмыс орнынан тыс жерде кәсіби білім мен тәжірибе алу мақсатында олардың тағлымдамасы өткізіледі. Тағлымдамадан өту кезінде мемлекеттік қызметшілердің жұмыс орны (мемлекеттік лауазымы) және жалақысы сақталады.

Мемлекеттік қызметте қызметшінің жеке еңбегі мен жетістіктерін мойындағаны үшін қабілеттері мен кәсіптік даярлығына сәйкес мансаптық өсу көзделген.

Мемлекеттік қызметшілер Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мерзімді әскери қызметке шақырылған жағдайда жалақысы сақталмайтын демалыс беріледі және мерзімді әскери қызмет кезінде олардың жұмыс орны (мемлекеттік лауазымы) сақталады.

Мемлекеттік қызметшілерге екі лауазымдық айлықақы мөлшерінде сауықтыру үшін жәрдемақы төлей отырып, уақытты күнтізбелік отыз күн ақылы жыл сайынғы еңбек демалысы беріледі.

Жыл қорытындысы бойынша тиімді және сапалы жұмыс үшін мемлекеттік қызметшілерге екі лауазымдық айлықақы мөлшерінде бонустар төленеді.

Сондай ақ мемлекеттік қызметшілер үшін әлеуметтік қорғау шаралары қарастырылған:

- жеке тұрғын үй құрылысы үшін тұрғын үй жағдайларын жақсартуға мұқтаж мемлекеттік қызметшілерге жер учаскелері беріледі. Жер учаскелерін беру шарттары Қазақстан Республикасының заңнамасында

айқындалады. Мемлекеттік қызметшілер және олармен бірге тұратын олардың отбасы мүшелері тиісті мемлекеттік денсаулық сақтау мекемелерінде белгіленген тәртіппен медициналық қызмет көрсетуді пайдаланады.

- ауылдық өкімдіктерде жұмыс істейтін және ауылдық округтерде тұратын «Б» корпусының мемлекеттік өкімшілік қызметшілеріне «Дипломмен ауылға!»:

1. 100 АЕК (345 000 теңге) мөлшерінде көтерме жәрдемақы;

2. 15 жылғы 1500 АЕК (5 млн 175 000) мөлшерінде тұрғын үй сатып алуға арналған бюджеттік кредиттер 0,01%. Қажетті шарт: келісімге қол қойылған күннен бастап ауылдық жерлерде 3 жыл жұмыс істеу.

Лауазымдық міндеттерін үлгілі орындағаны, мінсіз мемлекеттік қызметті, аса маңызды және күрделі тапсырмаларды орындағаны және жұмыстағы басқа да жетістіктері үшін мемлекеттік қызметшілерге көтермелер қолданылады. Ерекше еңбегі үшін мемлекеттік қызметшілер «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградалары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес мемлекеттік наградалармен наградалауға ұсынылуы мүмкін.

Сіздерді мемлекеттік қызметте жұмыс істеу үшін күтеміз. Барлық сұрақтар бойынша мына телефондарға хабарласуға болады: 8(71531)21449, WhatsApp 8 777-040-38-95.

Мағжан Жұмабаев ауданы өкімінің аппараты.

С 23 МАУСЫМ – ПОЛИЦИЯ КҮНІ

ПОЛИЦИЯ ҚЫЗМЕТКЕРІ - ХАЛЫҚТЫҢ ҚОРҒАНЫ

Қылмысты ашуда, қауіпсіздікті сақтауда полиция қызметкерлерінің еңбегі өлшеусіз. Полиция қызметкері болу үшін білім, білік, білек және сабыр, төзім ері қажыр-қайрат қажет. Шапшаңдық пен жылдамдық, тез шешім қабылдап, жылдам әрекет ете білу қабілеті полицияға керекті басты қасиеттер. Ұстамды, сыйлайы болу, азаматтармен тіл табыса білу де аса маңызды.

Тұрғындардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, тәртіпті қадағалау, табан асты туындайтын түрлі жағдайларға дайын болу салмақты жауапкершілікті қажет етеді. Сондықтан полицияның аға лейтенанты Кирилл Кукушкин учаскелік полиция қызметкері ретінде күн сайын қоғаммен тығыз байланыс жасайды.

«Учаскелік полиция ретінде тұрғындармен байланысым өте тығыз. Өзіме бекітілген әкімшілік аумақта 102 арнасы болсын немесе тікелей шақыртулар арқылы тұрғындар шақыртып жатады, көмек сұрайды. Сондықтан полиция қызметкері ретінде көмегімді көрсетіп, міндетімді орындаймын», – дейді ол.

Кирилл Анатольевич Достық ауылында

1994 жылы дүниеге келген. 2001 жылы оның отбасы Полтава ауылына қоныс аударып, ол осындағы орта мектепті тәмамдайды. Жас түлек 2012-2014 жылдары Солтүстік Қазақстан университеті жанындағы колледжде оқып, заңгер мамандығын алып шығады. Қолына диплом алған жас жігіт әскери комиссариатқа барып, азаматтық борышын өтеуге сұранады. Осылайша, ол 2014-2015 жылдары Сарыөзек қаласындағы әуе-десант әскерінде болып, туған Отанына қызмет етеді.

Әскерден оралған соң, ел қорғаны болуды мақсат еткен Кирилл ер жігітке жарасымды мамандықты таңдап, мемлекеттік күзет қызметіне жұмысқа тұрады. Одан қалды, сырттай Мәскеу мемлекеттік университетінің Петропавл қаласындағы филиалына оқуға түседі. Мемлекеттік күзет қызметінде сержант шенінде абыройлы қызмет еткен К.А. Кукушкин басшылықтың бұйрықтарын бұлжытпай орындап, сәніп тапсырылған стратегиялық маңызы бар объектілерді қорғауға атсалысады.

2020 жылы жоғары білімді заңгер мамандығы бойынша диплом алған ол полиция қызметіне ауысуды жөн

Жыл сайын 23 маусымда бейбіт күнде қазақстандықтардың тыныштығы мен қауіпсіздігін күзететін полицейлер күні аталып өтеді. Бұл күн тұрақтылық пен қоғамдық тәртіпті сақтауға үлес қосқан ардагерлерге және осы қатарда еңбек етіп жүргендерге, қызметтік парызын өлеуде өмірін қиғандарға ризашылық пен алғыс білдіру күні болып саналады. 1992 жылғы 23 маусымда Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесі «Қазақстан Республикасы ішкі істер органдары туралы» Заң қабылдады. Бұл Қазақстан полициясының қызметі мен міндетін анықтайтын алғашқы құқықтық акт болатын. 2007 жылдың 5 маусымында Президент Жарлығымен 23 маусым – Полиция күні болып бекітілді.

Осылайша, 2021 жылдың сәуір айында облыстық полиция департаменті басшысының бұйрығымен Булаев қаласының учаскелік инспекторы болып тағайындалады. Лейтенант атағын алып, ол өзіне бекітілген әкімшілік учаскелік аймағында орын алған қылмысты ашу, профилактикалық және қорғау нұсқамасы бойынша азаматтарды есепке алу, мүлдем тәзбеушілік қағидалық бойынша құқық бұзушылықты анықтау барысында өз ісіне деген адалдығымен және қырағалығымен ерекшеленеді. Оған полиция капитаны, тәжірибелі учаскелік инспектор Бахтияр Жөнбеков тәлімгерлік қызмет көрсетіп, қызметіңа жаңа бастап жатқан жас маманға барынша қолдау көрсетеді.

Маған Булаев қаласының оңтүстік батыс жағы бекітілген. Менің аумағымда 526 аула бар және онда 3443 адам тұрады. Басты міндетім – сәніп тапсырылған аумағымда құқықбұзушылыққа жол бермей, алдын алу шараларын өткізу, халықпен тығыз қарым-қатынаста болып, қылмыстарды алдын алу бойынша түсіндіру жұмыстарын жүргізу. Көмелетке толмағандар ісі жөніндегі инспекторлармен бірлесіп, отбасылық зорлық-зомбылықты алдын алу, балалардың ересектердің қарауынсыз түнде жүру фактілерін болдырмау бойынша өртүрлі желел-алдын алу іс-шараларын өткізіп, рейдтерге де шығып тұрамыз. Ең бастысы – қоғамның тыныштығы. Ол үшін маған өткен жылы жаңа барлық қажетті құралдармен жабдықталған Шевроле-Кобальд автокөлігі берілді. Жылдың басынан бастап абабатандыру, жол ережелерін бұзу, жануарларды бағу, түнде тыныштықты бұзу, отбасылық-тұрмыстық жанжалдарды алдын алу, қоғамдық жерлерде ішкімді ішу, заңсыз алкогольдік өнімдерді сату және тағы да басқа құқықбұзушылықтар бойынша 200-ден астам әкімшілік хаттамға толтырдым, – дейді учаскелік полиция ин-

спекторы.

Кирилл Кукушкин мемлекеттік тіл – қазақ тілін де жақсы меңгерген. Өткен жылы полиция күні және жерлес ақын Мағжан Жұмабаевтың туған күніне орай ұйымдастырылған аудандық байқауда ақынның «Мен жастарға сенемін» өлеңін жатқа мәнерлеп оқып, жеңімпаз атанған.

Кирилл үйленген. Олға есімді жұбайымен Илья атты ұлды тәрбиелеп отыр. Отбасы отағасының қиын да жауапты қызметіне түсіністікпен қарайды екен.

Қызметте түрлі қиыншылықтар болады. Күн тәртібіміз де қауыр, осы себепті отбасымызға да аз уақыт бөлеміз. Жұмыс көп, үздіксіз қоңыраулар түседі. Түнге қарай үйге енді жетіп, тамақтанып жатқанда да шұғыл шақыртулар келіп, қылмыстық оқиғалар орын алса, қайта шақыртады. Барып, қызметтік міндетімді орындаймыз», – дейді полиция қызметкері.

Иә, қазір полиция қызметкерлерінің алдына үлкен міндеттер қойылып отыр. Әсіресе, Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың: «Учаскелік инспектордың мәртебесін заңнамалық тұрғыда көтеріп, оған нәтижелі жұмыс істеу үшін міндеттік беру керек. Ол азаматтарға тиіс, қолжетімді және беделді болуы керек. Азаматтардың құқығын бөлсенді түрде қорғауы тиіс», – деген сөзі күн тәртібін түспейді. Полиция қызметкерлері өздеріне жүктелген үлкен жауапкершілік пен маңызды тапсырмаларды жұмыс асыру жолында жоспарлы жұмыстар жүргізуде. Осы бағытта полиция қызметкерлері мен қарапайым халықтың арасындағы қарым-қатынасты нығайта беретіндеріне сеніміміз мол. Біздің мақсатымыз – полиция құрылымы жұмысының тың беттерін көрсету еді. Ендіше, елдік жолында атқарылар игі істер көп болсын демекпіз.

С 23 МАУСЫМ – МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТШІ КҮНІ

ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖҮГІН АРҚАЛАҒАН ҚЫЗМЕТШІ

Бүгінде мемлекеттік қызметшілерге заманауи, сапалы қызмет көрсету міндеті қойылып отыр. Өйткені, халықтың билікке деген сенімі қазіргі қоғамның талаптарына сай мемлекеттік қызметшіден басталады. Осыған байланысты Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев өзінің Жолдауында қазіргі заманға сай мемлекеттік басқарудың жаңа үлгісін қалыптастыру керектігін атап көрсетті. Нәтижесінде, мемлекеттік қызметте жаңа кадрлардың, яғни кәсіби білікті, озық ойлы және бастамашыл қызметкерлердің елге қызмет етуге құлшынысы артып, жауапкершілігі нығая түседі. Ауданда мемлекеттік қызметтің сапасын арттыру, мемлекеттік қызметшінің беделін көтеру бағытында көптеген жұмыстар атқарылауда. Мемлекеттік қызметшілер жұмыста қарашайым, өмірде өзгелерге үлгі болуы тиіс. Сондықтан ел үшін қызмет ету, оның ішінде ауданның дамуына үлес қосу – мерейлі міндет, зор абырой.

Ауданның әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштері аса маңызды, сондықтан оған жауап беретін мамандарға үлкен жауапкершілік жүктеледі. Ауданның экономика және қаржы бөлімі осы көрсеткіштерді тікелей жүзеге асырады. Аталған бөлімде арнайы мамандар жұмыс жасайды. Солардың бірі, экономикалық сектордың бас маманы – Әлима Файзоллақызы Тастемірова. Оның айтуынша, өзінің функционалдық міндеттерін орындауда ол «Мемлекеттік статистика туралы» ҚР Заңына, ҚР Бюджеттік кодексіне және бөлімнің ережесіне сүйенеді.

Менің міндетім – ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі көрсеткіштері бойынша статистикалық мәліметтерге уақтылы және сапалы талдау жасау, өнеркәсіптік өндірістің көрсеткіштерін, негізгі капиталға түсетін инвестицияларды мониторингілеу, еңбекақы төлеу қоры мен орташа еңбекақы бойынша мәліметтерді, аудан мен жергілікті өзін-өзі басқарудың бюджеттерін орындауды талдау, бюджетке түсетін ақпалдай қаражаттарды, кіріс бойынша жоспарды орындау туралы желдел қорытынды жасау. Қоңжылғы тәжірибем мен білімді күнделікті жұмысымда пайдаланып, өрістестеріммен бірге нақты

өрі дәйекті мәліметтер ұсынамыз. Бізге жүктелген міндеттердің маңыздылығын жақсы түсінетерен сезінеміз. Сол себепті ешқандай қателесуге жол жоқ. Жауапкершілік үлкен болғандықтан тікелей міндеттерімізді сапалы орындаймыз, – дейді Әлима Файзоллақызы.

Шынында да, экономикалық сектордың бас маманы жауапкершілік жүгін арқалап, оның қызметі жалпы ауданның алға қарай дамуына және жоспар құруына септігін тигізетін сөзсіз. Оны кейінгіміз өз де жақсы түсінеді. Ұлт мәртебесін биік көтеріп, ел абыройын асқататын, биліктің биік бейнесін, іскерлік қабілетін қалың елге жария көрсетіп, халық үшін құлақ асатын мемлекеттік қызметшілер – қоғамның айпақы.

Әлима Тастемірова – өте тәжірибелі маман. Оның еңбек өтіліне қарап отырап, есеп-қисанты еркін меңгерген талай жауапты қызметтерде еңбек еткен, өз ісін нағыз майталманы екенін көресін. 1965 жылы 24 шілдеде Возвышенка ауылында дүниеге келген ол мектепті сәтті бітірген соң, бірден қызу еңбекке араласып, қызмет жолын бастап кеткен. Атап айтқанда, аудандық денгейдегі мемлекеттік банкте хатшы-машинист лауазымынан есепшіге дейін көтеріліп, әр жылдары кеңшардағы ұйымдарда бұх-

галтер және тауартанушы болып жұмыс істеген.

2003 жылы аудандық статистика басқармасына жетекші маман лауазымына қабылданып, Александровка ауылында қызмет атқарды. Екі жылдай жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімінде бас маман болып еңбек етіп, 2014 жылдан экономика және қаржы бөліміне біржола ауысады. Бүгінгі күнге дейін өз ісін асқан жауапкершілікпен адал атқарып келе жатқан Әлима Тастемірованы басшылық жоғары бағалайды. Оның адамгершілік, адалдық, жауаптылық пен әділдік қасиеттері үшін өрістестері де құрметтейді. Әсіресе, ол өзінің күнделікті еңбегімен жас мамандарға мемлекеттік қызмет атқару – қоғам мен мемлекет тарапынан жүктелген ерекше сенімнің белгісі екендігін дәлелдеп жүр. Оның кабинетінде

ілініп тұрған Құрмет грамоталары мен Алғыс хаттары Әлима Файзоллақызының аудан үшін адал еңбек етіп, тер төккенін марапаттау іспеттес.

Иә, мемлекеттік қызметтің мәртебесі биік болғанымен жүгі ауыр. Кез келген лауазымды тұлға қызметтік этиканы сақтау, әдеп нормаларынан аспау, халыққа сапалы қызмет көрсетіп, сыйбайлас жемқорлыққа жол бермеу керектігі заңды тұрғыда міндеттелетін ұмытауы тиіс. Елге қызмет ету қашан да мерейлі мәртебе. Қазіргі жаһандандудың өрелі бигіне қол созған тәуелсіз елімізді өркендету жолында еселеі еңбек етіп жатқан мемлекеттік қызметшілерді тол мерекелерімен құттықтап, лендеріне саулық, отбасыларына амандық, істеріне береке тілейміз.

Еркін ТӨЛЕГЕН.

АУДАН КІТАПХАНАШЫЛАРЫ АҚЫННЫҢ ТУҒАН ЖЕРІНДЕ БАС ҚОСТЫ

Маусымның 15-ші жұлдызында Сарытомар ауылдық кітапханасының аясында «Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданының орталықтандырылған кітапханалық жүйесі» КММ-нің әдістемелік бөлімі Мағжан Жұмабаевтың туғанына 130 жыл толуына орай «Мағжан Жұмабаевтың шығармашылығы - руханият пен патриотизмнің эталоны» атты аудандық көшпелі семинар ұйымдастырды.

Семинардың мақсаты - ақынның рухани мұрасы арқылы кітапханашылардың Отанға деген сүйіспеншілік сезімі мен патриоттық санасын қалыптастыру, адамгершілік, руханият қазақ халқының әдебиеті мен мәдениетін білу және түсіну, әдебиетті қолдау және кітапханашылардың шығармашылық әлеуетін дамыту болып табылады.

Жиналғандар алдында аудандық орталықтандырылған кітапханалық жүйесінің директоры Алтынай Жантемірова кіріспе сөз сөйлеп, қазақ ақынының өзіндік ерекшелігі, рухани-адамгершілік тәрбиесін дамыту, оның Отанға, туған жерге деген

сүйіспеншілігі туралы айтты.

Әдіскер Ольга Жигаева «Кітапхана - жас ұрпаққа патриоттық тәрбие беру ресурсы» тақырыбында сөз сөйлеп, отансүйгіштікке тәрбиелеу бойынша кітап пен оқуды насихаттаудың нысандары мен әдістеріне, осы бағытта кітапхана қызметкерлерінің алдында тұрған мақсат-міндеттерге тоқталып, талдау жасады. Сонымен қатар жас ұрпақты отансүйгіштікке тәрбиелеу бойынша кітапханалардың жұмысы туралы ой бөлісті.

Әдіскер Махаббат Файзулина жиналғандар назарына Мағжан Жұмабаевтың қасиретті тағдыры туралы «Жүрегі кең ақын» атты

бейнеролик ұсынып, кітапханашыларға ақынның өмірі мен шығармашылығы, көмеңгер ақынның басына түскен қайғы мен азабы туралы ақымды баяндама жасады. Сарытомар ауылдық кітапханасының кітапханашысы Гүлнар Шайдуллина да сөз алып, ауылдық кітапхананың негізгі қызметімен, жетістіктерімен және алдағы жоспарларымен таныстырды.

Сарытомарлық кітапхана оқырмандары іс-шараға жиналған қауымға «Мағжан - жыр жұлдызы» атты әдеби-сазды композицияны ұсынды. Концерттік бағдарламада Сауырбай Ысмайыл - «Жас Мағжанға», Мизам Маржан - «Түркістан» мен «Пайғамбар»,

Сауырбай Орынбасар - «Мен жастарға сенемін», Кендебай Фатима - «Қазақ тілі» мен «Туған жер» атты ақынның танымал өлеңдерін мәнгерлеп оқып берді. Сондай-ақ көрермендер Мизам Айдостың - «Жер жүзіне», Сауырбай Айнагүлдің - «Ата бата», Қайратқызы Қарақаттың орындауында «Сен сұлу» өңдерін сүйсіне тыңдап, қошемет көрсетті.

Мереке одан әрі мамыр айында аталып өткен Мәдениет қызметкерлері күніне арналған кітапхана қызметкерлерін марапаттау рәсімі болып өтті. Мағжан Жұмабаев ауданының ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің тапсырысы бойынша «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің мәдениет, тілдерді дамыту және мұрағат істері басқармасының» басшысы Досбол Әбдірейсовтың Алғыс хатымен Қарақоға ауылының кітапханашысы Инна Шершнева, жинақтау бөлімінің кітапханашысы Жанар Әбілмәжінова, Возвышен ауылының кітапханашылары Айман Хамзина және Әлия Жұматаева марапатталды.

Семинар аяқталғаннан кейін кітапханашылар ақынның мұражайына аралап, тарихи жәдігерлермен етене танысты. Музей директоры Айгүл Жүніспаева ақынның және жақындарының өмірінен көптеген қызықты мәліметтер мен құнды дүниелер туралы айтып берді. Мәселен, экскурсия барысында руханият жаныашылары Мағжан Жұмабаевтың Ташкентте басылып шыққан үшінші кітабы, ақынның жары Зылиха ұстаған самауыр мен ыдысаяқ, қазақы ою-өрнекпен тігілген орамал мен былғары етік, Жұмабаевтар үйінің жарығы, Мағжан жатқан тесек-орынды және басқа экспонаттарды қызыға тамашалады.

Кеш соңында аудан кітапханашылары Сасықкөлдің жағасында Жұмабаевтар әулетіне арналып орнатылған құлпытасқа барып, гүл шоқтарын қойды. Кітапқұмар қауым көрнекті ақын жерлесімізді бір сәт үнсіздікпен еске алғаннан кейін оның өлеңдерін оқып, құрмет көрсетті. Атап айтқанда, жинақтау бөлімінің кітапханашысы Жанар Әбілмәжінова «Туған жер» қызмет көрсету бөлімінің меңгерушісі Талғат Кеншімбаев «Ураганная ночь», аудан балалар кітапханасының меңгерушісі Ирина Глейзис - «Әйел», Қарақоға ауылының кітапханашысы Инна Шершнева «Слово хромого Тимура» өлеңдерін жатқа оқып, ақын рухына тағзым етті.

Канат ӨТЕМУРАТОВ,
суреттерді түсірген автор.

23 маусым - Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметші күні екені баршамызға мәлім. Соның қарсаңында аудандық ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімі «Халықаралық «Қазақ тілі» қоғамы қоғамдық бірлестігінің аудандық филиалымен бірлесіп, мемлекеттік қызметші күніне орай, Мағжан Жұмабаевтың 130-жылдығы аясында «Мемлекеттік тіл - менің тілім» атты байқау өткізді. Байқаудың мақсаты Мағжан Жұмабаевтың шығармалары арқылы тіл мәдениетін көтеру, мемлекеттік тілдің мәртебесін арттыру, қолданылу аясын кеңейту, отансүйгіштік қасиетті дамыту.

Байқауға мемлекеттік қызметшілер мен бюджеттік ұйымдардың қызметкерлері де қатысты. Ереже бойынша Мағжан Жұмабаевтың бір өлеңін мәнгерлеп оқу керек болды. Бағалау кезінде Мағжан Жұмабаевтың өлеңін жан-тәнімен көркем әрі мәнгерлі оқу ерекшелігіне, жатқа оқу шеберлігіне, сахна әдебіне баса назар аударылды.

Байқау нәтижесі бойынша I орынды Мағжанның «Тез барамын» өлеңін паш етіп, аудандық санитарлық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының қызметшісі Гүлдана Әбішева жеңіп алса, II орын «Туған жер» өлеңімен жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімінің қызметшісі Ләззат Әбділдинаға бұйырды, ал жүлделі III орынды «Қазақ тілі» өлеңімен Мағжан Жұмабаев ауданы мәслихаты апаратының қызметшісі Аяғыз Баймолдина, «Мен жастарға сенемін» өлеңімен жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімінің қызметшілері Анастасия Фиц және «Сүйемін» өлеңімен Татьяна Малюк иеленді.

Бүгінгі күні азаматтарымыз патриот болып қалыптасуы үшін Мағжан жырларын оқуы тиіс. Ал мемлекеттік тілдің дамуы Мағжанды оқып, жайлыды поэзиясын жатқа айтумен жалғасқаны қызметшілердің туған елге деген жылы сезімін, яғни түп негізінде патриоттық сезімі бар, батылдық қасиеті

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІ МАҒЖАНДЫ ОҚУ АРҚЫЛЫ ДАМУ

бар жандар екендігін көрсетеді. Себебі, Мағжан ең алдымен өз ұлтының жанашыры, жоқтаушысы, мақтанышы... Сондықтан да, осы байқауды мемлекеттік қызметшілер мен бюджеттік ұйым қызметкерлері арасында өткізуді жөн көрдік, өйткені Отанды сүю мен қатар тілді меңгеру - ең алғашқы кезекте мемлекеттік қызметшілерден басталуы тиіс.

Мемлекеттік қызмет - халықтың сенімін ақтау, ұлтымыздың абыройын асырып, асқақтату. Әрбір өркеніеттің өріне қадам бастаған мемлекеттің ең басты тірегі, оның идеясы мен саясатын алға апарушы

мемлекеттік қызметкерлер екені белгілі. Сондықтан да ұлт мәртебесін көтеретін, ел абыройын асқақтататын мемлекеттік қызметкер болу - мәртебелі міндет. Мемлекеттік қызметкер - мемлекеттің айнасы.

Ауданымыздың әлеуметтік және экономикалық тұрғыдан алға басуы да көп жағдайда мемлекеттік қызметшілердің жанкешті қызметтерінің жемісіне байланысты. Мемлекеттік қызметшінің қажырлы еңбегінің арқасында ғана еліміз табысы мол, гүлденген мемлекетке айнала алады.

Осы сәтті пайдалана отырып, мен барша ауданның мемлекеттік қызметшілерін

кәсіби мерекелерімен құттықтап, ел игілігі жолындағы қызметтеріңізге табыс, отбасыларыңызға амандық, береке-бірлік, елімізге тыныштық тілеймін! Мағжан шығармалары арқылы тіліміз бен отансүйгіштік қасиетіміз дами берсін! Отанымыз - Қазақстан Республикасының өсіп-өркендеуі жолындағы қызметіміз жемісті болсын!

Мейрамгүл ӘБІШЕВА,
ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің мәдениет және тілдерді дамыту жөніндегі бас маманы.

5	№ 204 сайлау учаскесі	<p>Булаев қаласы, Стрелитная көшесі, 36, «Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің Кәсіптік даярлау және сервис колледжі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты</p> <p>Булаев қаласы, Мичурин көшесі, №: 3, 5, 7, 13, 15, 17, 21, 23, 25, 27, 33, 35, 41 үйлері; Привокзальная көшесі, №: 24, 26, 28, 28а, 30, 32, 34, 111, 113, 117, 119, 123, 127, 129, 133, 135, 137, 139, 141, 143, 147, 149, 151, 157, 167 үйлері; Садовая көшесі, №: 82, 84, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 117а, 118, 119, 119а, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 133а, 134, 135, 137, 141, 143, 145, 147, 149, 151, 153, 155, 157, 161, 163, 165, 167, 169 үйлері; Стелная көшесі, №: 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 88а, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 100а, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 127, 129, 131, 133, 135, 137, 139, 141 үйлері; Буденный көшесі, №: 86, 88, 90, 90а, 90б, 92, 94, 98, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 120а, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 141, 143, 145, 147, 149, 151, 153, 155, 157, 159, 161, 163, 165, 167, 169 үйлері; Старо-Лесная көшесі, №: 98, 100, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 115а, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 139, 139а, 143, 145 үйлері; Ново-Лесная көшесі, №: 70, 72, 74, 76, 78, 80, 84, 86, 88, 89, 90, 90а, 91, 91а, 92, 92а, 93, 94, 95а, 96а, 97, 99, 100, 103, 105, 107, 107а, 109, 111, 113, 115а, 115, 119 үйлері; Северная көшесі, №: 50, 50а, 52, 54, 56, 58 үйлері; Дорожная көшесі, №: 13, 13б, 15, 15а, 17, 29 үйлері; Урожайная көшесі, №: 1, 3, 4, 4а, 5, 6, 10, 11, 12, 15, 17, 19 үйлері; Шухов көшесі, №: 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 19, 20, 21, 23, 26, 27, 32, 34, 35 үйлері; Плеханов көшесі, №: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 29, 33, 34, 35 үйлері; Интернациональная көшесі, №: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 14, 16, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 30 үйлері; Панфилов көшесі, №: 3, 4, 5, 6, 11, 12, 14, 15, 17, 20, 22, 23, 26 үйлері; Строительная көшесі, №: 2, 3, 3а, 4, 6, 6а, 7, 7а, 10, 12, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 25, 27, 27б, 28, 30, 32, 33, 34, 36, 36а, 36б, 39, 39а, 39б, 39в, 39г, 40, 42, 44, 46, 48, 48а, 48б, 50, 52, 54, 56 үйлері.</p>	
6	№ 205 сайлау учаскесі	<p>Булаев қаласы, Бүденный көшесі, 10, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «№2 Булаев орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты</p> <p>Булаев қаласы, Привокзальная көшесі, №: 1, 2, 2а, 3, 4, 5, 6, 6а, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 29, 35, 37, 39, 45, 51, 53, 55, 61, 67, 73, 79, 83, 85, 89, 93, 97, 99, 103 үйлері; Мичурин көшесі, №: 4, 6, 12, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 34, 40 үйлері; Садовая көшесі, №: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 21а, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 30а, 30б, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 52а, 54, 55, 55а, 56, 56а, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 70а, 70б, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 81а, 83, 85, 87, 89 үйлері; Стелная көшесі, №: 1, 1а, 2, 3, 4, 5, 5а, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 61а, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77 үйлері; Буденный көшесі, №: 1, 2, 2д, 3, 4, 5, 6а, 7, 8, 8а, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 16а, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 30а, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 41а, 42, 43, 44, 45, 46, 46а, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 58а, 59, 60, 61, 61а, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70а, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 76а, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 89, 91, 91а, 93, 95, 97, 99, 101, 103, 105, 105а, 107, 107а, 109 үйлері; Старо-Лесная көшесі, №: 1, 1а, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 32, 32а, 33, 33а, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 40а, 40б, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 48а, 49, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 58а, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 64а, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 78а, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 88а, 89, 90а, 90, 91, 93, 95, 96, 97, 99, 101, 103, 105 үйлері; Ново-Лесная көшесі, №: 1, 1а, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 21а, 22, 24, 25, 25а, 26, 29, 30, 31, 31а, 34, 35, 36, 36а, 37, 37а, 38, 38а, 41, 42, 42а, 43, 43а, 44, 45, 46, 47, 48, 48а, 49, 50, 50а, 51, 51а, 52, 52а, 54, 55, 56, 57, 59, 59а, 60, 61, 62, 62а, 63, 64, 65, 65а, 67, 68а, 69, 71, 72, 73, 77, 77а, 79, 81, 81а, 83, 85, 88а, 87 үйлері; Северная көшесі, №: 1, 1а, 1б, 1д, 2, 3, 3а, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12а, 12, 13, 13а, 14, 15, 15а, 16, 17, 18, 19, 19а, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 28а, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 48а, 49, 50, 51, 51а, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 71, 73, 75, 77, 79 үйлері; Дорожная көшесі, №: 1, 1б, 1е, 1г, 1д, 1е, 2, 2а, 2б, 3, 4, 4а, 5, 6, 6а, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 14а, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28 үйлері; Кутузов көшесі, №: 2, 2а, 2б, 3, 5, 6, 8, 9, 9а, 10, 11, 13, 14, 20, 22 үйлері; Суворов көшесі, №: 3, 4, 5, 5а, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 32, 35, 40 үйлері; Шоқан Уәлиханов №: 1, 3, 6, 7, 7а, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 30а, 33, 35, 36, 38, 41, 44, 46, 47, 49 үйлері; Горький көшесі, №: 3, 4, 5, 5а, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 22, 23, 24, 28, 29, 31, 34, 36, 38, 40 үйлері; Толстой көшесі, №: 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 13, 15 үйлері; Столбовая көшесі, №: 1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 27, 28, 28а, 29, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 43, 44, 45, 46, 48, 49 үйлері; Лермонтов көшесі, №: 3, 4, 6, 9, 11, 12, 14 үйлері; Сенная көшесі, №: 5, 7, 9, 15 үйлері; Амангелді көшесі, №: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 12а, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25 үйлері; Некрасов көшесі, №: 3, 4, 5 үйлері; Школьный түйік көшесі, №: 3, 4, 6 үйлері.</p>	
7	№ 206 сайлау учаскесі	<p>Булаев қаласы, Нефтеплощадка көшесі, 15, «Мағжан Жұмабаев ауданының аудандық ауруханасы» шаруашалық жүргізу құқығындағы коммуналдық мемлекеттік кәсіпорының медициналық пунктіннің үй-жайы</p> <p>Булаев қаласы, Нефтеплощадка көшесі, №: 1, 1а, 1б, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 9а, 10, 11, 11а, 12, 13, 14, 15, 15а, 16, 18, 19, 20, 20а, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 30, 32 үйлері; Заготскот көшесі, №: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 26 үйлері.</p>	
8	№ 207 сайлау учаскесі	<p>Медвежка ауылы, Школьная көшесі, 19, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Медвежка орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты</p>	Медвежка ауылы
9	№ 208 сайлау учаскесі	<p>Полтавка ауылы, Тахир Мусаев көшесі, 25А, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Полтавка орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты</p>	Полтавка ауылы
10	№ 209 сайлау учаскесі	<p>Достық ауылы, Мир көшесі, 12, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Хлебобор негізгі мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты</p>	Достық ауылы, Роцин ауылы
11	№ 210 сайлау учаскесі	<p>Александров ауылы, Шоқан Уәлиханов көшесі, 2А, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Александровка негізгі мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты</p>	Александров ауылы, Алуа ауылы
12	№ 211 сайлау учаскесі	<p>Бастомар ауылы, 5 көшесі, 20, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Бастомар орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты</p>	Бастомар ауылы, Екатеринбург ауылы
13	№ 212 сайлау учаскесі	<p>Возвышен ауылы, Мағжан Жұмабаев көшесі, 34, «Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Возвышен аудандық округі әкімі аппараты» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің Возвышен Мәдениет үйінің ғимараты</p>	Возвышен ауылы, Изобильное ауылы, Малая Возвышенка ауылы
14	№ 214 сайлау учаскесі	<p>Золотая Нива ауылы, Новосельская көшесі, 8, «Мағжан Жұмабаев ауданының аудандық ауруханасы» шаруашалық жүргізу құқығындағы коммуналдық мемлекеттік кәсіпорының медициналық пунктіннің үй-жайы</p>	Золотая Нива ауылы
15	№ 215 сайлау учаскесі	<p>Қарағанды ауылы, Рабочая көшесі, 18А, «Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Ногайбай би ауылдық округі әкімі аппараты» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің Бос уақытты ұйымдастыру орталығының ғимараты</p>	Қарағанды ауылы
16	№ 216 сайлау учаскесі	<p>Қарақоға ауылы, Мағжан Жұмабаев көшесі, 1, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Қарақоға орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты</p>	Қарақоға ауылы
17	№ 217 сайлау учаскесі	<p>Чистое ауылы, Центральная көшесі, 2/2, «Мағжан Жұмабаев ауданының аудандық ауруханасы» шаруашалық жүргізу құқығындағы коммуналдық мемлекеттік кәсіпорының медициналық пунктіннің ғимараты</p>	Чистое ауылы
18	№ 218 сайлау учаскесі	<p>Образец ауылы, Школьная көшесі, 2, «Нұр-Агро 2050» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің Образец ауылы тұрғындарының бос уақытын өткізу орталығының ғимараты (келісім бойынша)</p>	Образец ауылы
19	№ 219 сайлау учаскесі	<p>Ногайбай ауылы, Ногайбай көшесі, 31, «Ногайбай» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің Ногайбай ауылы тұрғындарының бос уақытын өткізу орталығының ғимараты (келісім бойынша)</p>	Ногайбай ауылы
20	№ 220 сайлау учаскесі	<p>Конюхов ауылы, Центральная көшесі, 25, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Конюхов негізгі мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты</p>	Конюхов ауылы, Камышов ауылы
21	№ 221 сайлау учаскесі	<p>Куломзин ауылы, 2 көшесі, 20, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Куломзин бастауыш мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты</p>	Куломзин ауылы
22	№ 222 сайлау учаскесі	<p>Лебяжье ауылы, Школьная көшесі, 8, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Лебяжье негізгі мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты</p>	Лебяжье ауылы
23	№ 223 сайлау учаскесі	<p>Құралай ауылы, Орталық көшесі, 29, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Қызыл Қазақстан орталық мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты</p>	Құралай ауылы

Жалғасы, басы 8-9-беттерде.

24	№ 224 сайлау учаскесі	Жастар ауылы, Мир көшесі, 3, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Молодежное бастауыш мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Жастар ауылы
25	№ 225 сайлау учаскесі	Сарытомар ауылы, Клубная көшесі, 2, «Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Мағжан ауылдық округі әкімі аппараты» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің Сарытомар Мәдениет үйінің ғимараты	Сарытомар ауылы
26	№ 226 сайлау учаскесі	Молодогвардейское ауылы, Школьная көшесі, 2, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Молодогвардейское орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Молодогвардейское ауылы
27	№ 227 сайлау учаскесі	Надежка ауылы, Ново-Лесная көшесі, 41, «Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Ноғайбай би ауылдық округі әкімінің аппараты» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің Надежка Мәдениет үйінің ғимараты	Надежка ауылы
28	№ 228 сайлау учаскесі	Дүйсеке ауылы, 1 көшесі, 2, «Мағжан Жұмабаев ауданының аудандық ауруханасы» шаруашалық жүргізу құқығындағы коммуналдық мемлекеттік кәсіпорнының медициналық пунктіннің ғимараты	Дүйсеке ауылы
29	№ 229 сайлау учаскесі	Еремеевка ауылы, 1 көшесі, 13 «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Еремеевка бастауыш мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Еремеевка ауылы
30	№ 230 сайлау учаскесі	Бинаш ауылы, 2 көшесі, 27, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Бинаш орталау мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Бинаш ауылы
31	№ 231 сайлау учаскесі	Гаврин ауылы, Центральная көшесі, 14, Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданының «Гаврин бастауыш мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің бұрынғы ғимараты	Гаврин ауылы
32	№ 232 сайлау учаскесі	Октябрьское ауылы, 2 көшесі, 4, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Октябрьское орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Октябрьское ауылы, Суворовка ауылы, Зарослое ауылы
33	№ 233 сайлау учаскесі	Хлебороб ауылы, 3 көшесі, 1, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Хлебороб орталау мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Хлебороб ауылы, Мичурино ауылы
34	№ 234 сайлау учаскесі	Писаревка ауылы, 4 көшесі, 29, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Писарев орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Писаревка ауылы
35	№ 235 сайлау учаскесі	Веселовка ауылы, 3 көшесі, 10, «Мағжан Жұмабаев ауданының аудандық ауруханасы» шаруашалық жүргізу құқығындағы коммуналдық мемлекеттік кәсіпорнының медициналық пунктіннің ғимараты	Веселовка ауылы
36	№ 236 сайлау учаскесі	Полудино ауылы, Абай Құнанбаев көшесі, 59, «Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Полудин ауылдық округі әкімінің аппараты» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің Полудин мәдениет үйінің ғимараты	Полудин ауылы
37	№ 238 сайлау учаскесі	Ганькино ауылы, Тәуелсіздік көшесі, 6, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Ганькино орталау мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Ганькино ауылы, Ганькино станциясы
38	№ 240 сайлау учаскесі	Советское ауылы, Октябрь көшесі, 21, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Совет орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Советское ауылы
39	№ 241 сайлау учаскесі	Придорожное ауылы, Школьная көшесі, 33, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Придорожное орталау мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Придорожное ауылы
40	№ 242 сайлау учаскесі	Майбалық ауылы, Степная көшесі, 10А, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Майбалық негізгі мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Майбалық ауылы
41	№ 243 сайлау учаскесі	Таман ауылы, Школьная көшесі, 21, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Таман мектеп-сәбижай-балабақша кешені» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Таман ауылы, Сейфолла ауылы
42	№ 244 сайлау учаскесі	Пүлеметовка ауылы, Центральная көшесі, 28, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Пүлеметовка бастауыш мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Пүлеметовка ауылы
43	№ 245 сайлау учаскесі	Ұзынкөл ауылы, 10 көшесі, 1, «Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Ұзынкөл ауылдық округі әкімі аппараты» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің Ұзынкөл Мәдениет үйінің ғимараты	Ұзынкөл ауылы
44	№ 246 сайлау учаскесі	Шандақ ауылы, 3 көшесі, 6, «Мағжан Жұмабаев ауданының аудандық ауруханасы» шаруашалық жүргізу құқығындағы коммуналдық мемлекеттік кәсіпорнының медициналық пунктіннің ғимараты	Шандақ ауылы
45	№ 247 сайлау учаскесі	Қоскөл ауылы, 2 көшесі, 8, «Рика КЗ» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің ғимараты (келісім бойынша)	Қоскөл ауылы
46	№ 248 сайлау учаскесі	Успенка ауылы, Садовая көшесі, 26, «Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Успенка ауылдық округі әкімі аппараты» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің Успенка Мәдениет үйінің ғимараты	Успенка ауылы
47	№ 250 сайлау учаскесі	Сұлышоқ ауылы, 1 көшесі, 23, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Еңбекші қазақ орталау мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Сұлышоқ ауылы, Уваковское ауылы, Қоскөл ауылы
48	№ 252 сайлау учаскесі	Бәйтерек ауылы, Молодежная көшесі, 16, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Фурманов орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Бәйтерек ауылы, Рязкинское ауылы
49	№ 253 сайлау учаскесі	Береке ауылы, 1 көшесі, 14, «Мағжан Жұмабаев ауданының аудандық ауруханасы» шаруашалық жүргізу құқығындағы коммуналдық мемлекеттік кәсіпорнының медициналық пунктіннің ғимараты	Береке ауылы
50	№ 254 сайлау учаскесі	Новотроицкое ауылы, Центральная көшесі, 34 «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Колос орталау мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Новотроицкое ауылы
51	№ 255 сайлау учаскесі	Пролетарка ауылы, 2 көшесі, 1, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Пролетарка бастауыш мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Пролетарка ауылы
52	№ 256 сайлау учаскесі	Чистов ауылы, Школьная көшесі, 1, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Мағжан Жұмабаев ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі «Чистов орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің ғимараты	Чистов ауылы, Урожайное ауылы
53	№ 257 сайлау учаскесі	Тищенко ауылы, 2 көшесі, 1, «Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Чистов ауылдық округі әкімі аппараты» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің бос уақытты ұйымдастыру орталығының ғимараты	Тищенко ауылы, Украинка ауылы

Дүісенбі, 26 маусым	Сейсенбі, 27 маусым	Сәрсенбі, 28 маусым	Бейсенбі, 29 маусым	Жұма, 30 маусым	Сенбі, 1 шілде	Жексенбі, 2 шілде
QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN
06.00 ӘНУРАН. 06.05 ЖӘДІГЕР. 06.25, 02.30 КҮЙ-КЕРУЕН. 07.00 TАНШОЛПАН. 10.00, 13.00, 17.00, 20.00, 00.35 АҚРАРАТ. 10.10, 18.00 Т/Х «ЖАЗЫҚСЫЗ ЖҮРЕК». 12.00, 03.05 ӨМІР КӨРКЕМ. 13.10, 21.30 Т/Х «ҮМІТ ПЕН ҮРЕЙ». 14.20 АРТА. 15.10 ДАРА. 16.10 Т/Х «САМАЛМЕН СЫРЛАСУ». 17.15, 03.55 АУЫЛДАСТАР. 20.35 ASHYQ ALAN. 22.30 Т/Х «БАУЫРЛАР». 23.25 1001 ТҮН. 01.10 САНА.	06.00 ӘНУРАН. 06.05 ЖӘДІГЕР. 06.25, 10.00, 13.00, 17.00, 20.00, 00.35 АҚРАРАТ. 07.00 TАНШОЛПАН. 10.10, 18.00 Т/Х «ЖАЗЫҚСЫЗ ЖҮРЕК». 12.00, 03.30 ӨМІР КӨРКЕМ. 13.10, 21.30 Т/Х «ҮМІТ ПЕН ҮРЕЙ». 14.25 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 15.25, 03.00 ӘЙЕЛ ӘЛЕМІ. 16.00 Т/Х «САМАЛМЕН СЫРЛАСУ». 17.15, 01.10 КҮРБАН АЙТ ҚАБЫЛ БОЛСЫН! 20.35 ASHYQ ALAN. 22.30 Т/Х «БАУЫРЛАР». 23.25 1001 ТҮН. 01.40 САНА.	06.00 ӘНУРАН. 06.05, 03.50 ЖӘДІГЕР. 06.25, 20.00, 01.00 АҚРАРАТ. 07.00, 03.30 МҮРА. 07.20 Д.Ф. 10.10, 23.25 «ДОМАЛАҚ АНА», Х.Ф. 09.30 КҮРБАН АЙТ ҚАБЫЛ БОЛСЫН! 10.00, 18.00 Т/Х «ЖАЗЫҚСЫЗ ЖҮРЕК». 12.00 КОНЦЕРТ. 15.00 «МЕНІҢ АТЫМ ҚОЖА», Х.Ф. 16.50 ГАУҺАРТАС. 20.20 ӨН КЕШ. 22.30 Т/Х «БАУЫРЛАР». 01.20 САНА. 02.40 АУЫЛДАСТАР. 03.10 ТҮЛГА.	06.00 ӘНУРАН. 06.05, 04.00 ЖӘДІГЕР. 06.30, 10.00, 13.00, 17.00, 20.00, 00.35 АҚРАРАТ. 07.00 TАНШОЛПАН. 10.10, 18.00 Т/Х «ЖАЗЫҚСЫЗ ЖҮРЕК». 12.00, 02.50 ӨМІР КӨРКЕМ. 13.10, 21.30 Т/Х «ҮМІТ ПЕН ҮРЕЙ». 14.25 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 15.25, 03.40 ТИШЛІК. 16.00 Т/Х «САМАЛМЕН СЫРЛАСУ». 17.15, 02.20 АУЫЛДАСТАР. 20.35 ASHYQ ALAN. 22.30 Т/Х «БАУЫРЛАР». 23.25 1001 ТҮН. 01.10 САНА.	06.00 ӘНУРАН. 06.05, 03.35 ЖӘДІГЕР. 06.25, 10.00, 13.00, 17.00, 20.00, 00.35 АҚРАРАТ. 07.00 TАНШОЛПАН. 10.10, 18.00 Т/Х «ЖАЗЫҚСЫЗ ЖҮРЕК». 12.00, 01.10 ӨМІР КӨРКЕМ. 13.10, 21.30 Т/Х «ҮМІТ ПЕН ҮРЕЙ». 14.20 ӨЗЕКТІ. 14.50, 02.05 ГАУҺАРТАС. 16.00 Т/Х «САМАЛМЕН СЫРЛАСУ». 17.15, 03.05 АУЫЛДАСТАР. 20.35 ASHYQ ALAN. 22.30 Т/Х «БАУЫРЛАР». 23.25 КӨңІЛ ТОЛҚЫНЫ. 00.00 PARASAT MAIDANY.	06.00 ӘНУРАН. 06.05 ЖӘДІГЕР. 06.25, 20.00, 01.50 АҚРАРАТ. 07.00 НАРТҮЕУЕКЕЛ. 08.05, 02.55 ЗИНЬАР. 08.55, 02.30 ШАҢЫРАҚ. 09.20 КӨңІЛ ТОЛҚЫНЫ. 10.00, 18.00 Т/Х «ЖАЗЫҚСЫЗ ЖҮРЕК». 12.00, 20.30 «QAZAQSTAN ДАУЫСЫ БАЛАЛАР». 14.00 ӨңДЕР МЕН ЖЫЛДАР. 16.20 М.Ф. 17.30 «QAZSPORT-10 ЖЫЛ. СЕРТЕК. ТӨЗІМ. ЖЕҢІС». 20.20, 02.20 АҚОРДА. 22.30 Т/Х «БАУЫРЛАР». 23.20 Т/Х «ҮМІТ ПЕН ҮРЕЙ». 03.40 КҮЙ-КЕРУЕН.	06.00 ӘНУРАН. 06.05, 03.50 «ЖӘДІГЕР». 06.30 АҚРАРАТ. 06.50 АҚОРДА. 07.00, 02.20 КҮМІС КӨМЕЙ. 07.35, 03.05 Д.Ф. 08.20, 02.00 АҚСАҒҮТ. 08.45 САҒЫНДЫҒАН ӨңДЕР-АЙ. 10.00, 18.00 Т/Х «ЖАЗЫҚСЫЗ ЖҮРЕК». 12.00 «QAZAQSTAN ДАУЫСЫ БАЛАЛАР». 14.00 М.Ф. 15.10 ГАУҺАРТАС. 16.25 КОНЦЕРТ. 20.00, 01.10 АРТА. 20.50 «ДАРА». 22.00 КӨңІЛ ТОЛҚЫНЫ. 23.25 Т/Х «БАУЫРЛАР». 23.25 Т/Х «ҮМІТ ПЕН ҮРЕЙ».

Дүісенбі, 26 маусым	Сейсенбі, 27 маусым	Сәрсенбі, 28 маусым	Бейсенбі, 29 маусым	Жұма, 30 маусым	Сенбі, 1 шілде	Жексенбі, 2 шілде
ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР
05.00 МЕГАХИТ. «ГОЛОДНЫЙ КРОЛИК АТАКУЕТ». 07.00 ОЯН. 10.00 БАҚЫТТЫҢ КІЛТІ ЕҢБЕКТЕ. 10.30 М/Ф «КОМАНДА ДИНО». 12.00, 20.00 Т/Х «МЕЛЕК-2». 14.00 АЙНАЛИНЕ. 15.00 ТЕЛЕВИКТОРИНА. 18.00 НОВОСТИ. 18.20 ИТОГИ. 19.00 ҚОРЫТЫНДЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 19.20 БІЗДІҢ МАҚСАТ. 21.45 Т/Х «КЕЛІНЖАН-4». 23.00 ҰЙҚЫМ КЕЛМЕЙДІ. 00.00 STARTUP KZ. 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.	05.00, 16.00 Т/С «КТО ТЫ?». 07.00 ОЯН. 10.00 УӘДЕ. 10.30 М/Ф «КОМАНДА ДИНО». 12.00, 20.00 Т/Х «МЕЛЕК-2». 14.00 АЙНАЛИНЕ. 15.00 ТЕЛЕВИКТОРИНА. 18.00 НОВОСТИ. 18.20 ИТОГИ. 19.00 ҚОРЫТЫНДЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 19.20 БІЗДІҢ МАҚСАТ. 21.45 Т/Х «КЕЛІНЖАН-4». 23.00 ҰЙҚЫМ КЕЛМЕЙДІ. 00.00 ДҮЛДҮЛДЕР ДҮБІРІ. 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.	05.00, 16.00 Т/С «КТО ТЫ?». 07.00 ОЯН. 10.00 В ФОКУСЕ. 10.30 М/Ф. 11.50 М/Ф «ҒАРЫШТЫҚ РЕЙНДЖЕРЛЕР». 12.00, 20.00 Т/Х «МЕЛЕК-2». 14.00 АЙНАЛИНЕ. 15.00 ТЕЛЕВИКТОРИНА. 18.00 НОВОСТИ. 18.20 ИТОГИ. 19.00 ҚОРЫТЫНДЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 19.20 БІЗДІҢ МАҚСАТ. 21.45 Т/Х «БӨЗТОРҒАЙ». 23.00 ҰЙҚЫМ КЕЛМЕЙДІ. 00.00 БАҚЫТТЫҢ КІЛТІ ЕҢБЕКТЕ. 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.	05.00 Т/С «КТО ТЫ?». 07.00 ОЯН. 10.00 БІЗГЕ ХАБАРЛАСҚАН. 10.30 ӨРЕКЕТ. 11.00 АЛРАШҚЫ. 12.00, 20.00 Т/Х «МЕЛЕК-2». 14.00 АЙНАЛИНЕ. 15.00 ТЕЛЕВИКТОРИНА. 16.00 Т/С «БЕЗ КОЛЕБАНИЙ». 18.00 НОВОСТИ. 18.20 ИТОГИ. 19.00 ҚОРЫТЫНДЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 19.20 БІЗДІҢ МАҚСАТ. 21.45 Т/Х «БӨЗТОРҒАЙ». 23.00 ҰЙҚЫМ КЕЛМЕЙДІ. 00.00 ЖЕТІ ҚАЗЫНА. 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.	05.00, 16.00 Т/С «БЕЗ КОЛЕБАНИЙ». 07.00 ОЯН. 10.00 МЕНІҢ ӨМІРІМ. 10.30 МАҢДАЙ ТЕР. 12.00, 20.00 Т/Х «МЕЛЕК-2». 14.00 АЙНАЛИНЕ. 15.00 ТЕЛЕВИКТОРИНА. 18.00 НОВОСТИ. 18.20 ИТОГИ. 19.00 ҚОРЫТЫНДЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 19.20 БІЗДІҢ МАҚСАТ. 21.45 ҚЫЗЫҚ TIMES. 22.45 МЕГАХИТ. «КОЛЛЕКТОРЫ». 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.	05.00 «ЖҮЛДЫЗДЫ ЖЕКПЕ-ЖЕК». 06.45 КОНЦЕРТ. 09.00 ҚҰСҚАНАТ ҒҮМЫР. 09.30 СПОРТ ТИМЕ. 10.00 МЕГАХИТ. «КОЛЛЕКТОРЫ». 12.00 М.Ф. 13.30 STARTUP KZ. 14.00 ДҮЛДҮЛДЕР ДҮБІРІ. 14.30 ҚЫЗЫҚ TIMES. 16.00 АЛРАШҚЫ. 17.00 Т/Х «ҚАРЫҒАШ ҮЯ САЛҒАНДА». 19.00 COVERSHow. 21.00 7 КҮН. 21.40 Д.Ф. 22.15 «НА ГРАНИ БЕЗУМИЯ», Х.Ф. 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.	05.00 ЖҮЛДЫЗДЫ ЖЕКПЕ-ЖЕК. 06.15 КОНЦЕРТ. 08.00 ТАҢБАЛЫ ТАРИХ-ТАҢБАЛЫ ТҮЛГА. 09.00 СПОРТ ӘЛЕМІ. 09.30 КУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ. 10.00 МЕГАХИТ. «НА ГРАНИ БЕЗУМИЯ». 12.00 М.Ф. 13.20 М/Ф «КОМАНДА ДИНО». 13.30 БАЛАҚАЙ. 14.15 «ӨРЕКЕТ». 14.45 COVER SHOW. 16.30 Т/Х «ШАШУ». 17.00 Т/Х «ҚАРЫҒАШ ҮЯ САЛҒАНДА». 19.30 «МАҢДАЙ ТЕР». 21.00 7 КҮН. 21.40 ОТДЕЛ ЖУРНАЛИСТСКИХ РАССЛЕДОВАНИЙ. 22.15 МЕГАХИТ. «ПРЕЖДЕ, ЧЕМ Я УСНУ». 00.15 МЕГАХИТ. «КИНОМАН». 01.00 ҚР ӘНУРАНЫ.

Дүісенбі, 26 маусым	Сейсенбі, 27 маусым	Сәрсенбі, 28 маусым	Бейсенбі, 29 маусым	Жұма, 30 маусым	Сенбі, 1 шілде	Жексенбі, 25 маусым
ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ
06.00 КЕШКІ КЕЗДЕСУ. 07.00, 03.10 «П@УТИНА». 08.00, 19.00 KÖREMIZ. 09.05 ЖИТЬ ЗДОРОВО! 10.00 МУЖСКОЕ/ЖЕНСКОЕ. 11.00 НА САМОМ ДЕЛЕ. 12.00 Т/С «ТАТЬЯНИН ДЕНЬ». 13.05 Т/С «СПРОСИТЕ МЕДСЕСТРУ». 14.10, 02.55 НОВОСТИ. 14.20, 03.00 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.30 QOSLIKE. 18.30, 03.55 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ-14». 00.50 Т/С «ЛИЧНАЯ ЖИЗНЬ СЛЕДОВАТЕЛЯ». 02.00 НОЧНОЙ КИНОТЕАТР.	06.00 КЕШКІ КЕЗДЕСУ. 07.00, 03.10 «П@УТИНА». 08.00, 19.00 KÖREMIZ. 09.05 ЖИТЬ ЗДОРОВО! 10.00 МУЖСКОЕ/ЖЕНСКОЕ. 11.00 НА САМОМ ДЕЛЕ. 12.00 Т/С «ТАТЬЯНИН ДЕНЬ». 13.05 Т/С «СПРОСИТЕ МЕДСЕСТРУ». 14.10, 02.55 НОВОСТИ. 14.20, 03.00 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.30 QOSLIKE. 18.30, 03.55 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ-14». 00.50 Т/С «ЛИЧНАЯ ЖИЗНЬ СЛЕДОВАТЕЛЯ». 02.00 НОЧНОЙ КИНОТЕАТР.	06.00, 03.20 КЕШКІ КЕЗДЕСУ. 07.00 «П@УТИНА». 08.05, 19.00 KÖREMIZ. 09.15 «МАШКИН ДОМ», Х.Ф. 12.25 «БРИЛЛИАНТОВАЯ РУКА», Х.Ф. 14.30 QOSLIKE. 18.30, 02.55 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ-14». 00.50 Т/С «ЛИЧНАЯ ЖИЗНЬ СЛЕДОВАТЕЛЯ». 02.00 НОЧНОЙ КИНОТЕАТР.	06.00 КЕШКІ КЕЗДЕСУ. 07.00, 03.10 «П@УТИНА». 08.00, 19.00 KÖREMIZ. 09.05 ЖИТЬ ЗДОРОВО! 10.00 МУЖСКОЕ/ЖЕНСКОЕ. 11.00 НА САМОМ ДЕЛЕ. 12.00 Т/С «ТАТЬЯНИН ДЕНЬ». 13.05 Т/С «СПРОСИТЕ МЕДСЕСТРУ». 14.10, 02.55 НОВОСТИ. 14.20, 03.00 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.30 QOSLIKE. 18.30, 03.55 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ-14». 00.50 Т/С «ЛИЧНАЯ ЖИЗНЬ СЛЕДОВАТЕЛЯ». 02.00 НОЧНОЙ КИНОТЕАТР.	06.00, 02.30 КЕШКІ КЕЗДЕСУ. 07.00, 04.00 KÖREMIZ. 08.00, 19.00 KÖREMIZ. 09.05 ЖИТЬ ЗДОРОВО! 10.00 МУЖСКОЕ/ЖЕНСКОЕ. 11.00 НА САМОМ ДЕЛЕ. 12.00 Т/С «ТАТЬЯНИН ДЕНЬ». 13.05 Т/С «СПРОСИТЕ МЕДСЕСТРУ». 14.10, 02.15 НОВОСТИ. 14.20, 02.20 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.30 QOSLIKE. 18.30, 03.30 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 ПОЛЕ ЧУДЕС. 22.00 «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ-14», Х.Ф.	06.00, 03.10 ТОЙ БАЗАР. 07.45, 03.45 «П@УТИНА». 08.45 «ГЭЛИ И ТОЛЫ», Х.Ф. 10.30 «МОРЕ, ГОРЫ, КЕРАМЗИТ», Х.Ф. 14.30 QOSLIKE. 18.30 АЙНА. 19.00 «НЕ ХОЧУ ТЕБЯ ТЕРЯТЬ», Х.Ф. 23.00 «ДВЕ ЗВЕЗДЫ. ОТЦЫ И ДЕТИ». 01.05 НОЧНОЙ КИНОТЕАТР. 02.10 Т/С «ЭММА».	06.00, 03.00 ТОЙ БАЗАР. 07.30, 02.15 «П@УТИНА». 08.35 ВОСКРЕСНЫЕ БЕСЕДЫ. 08.45 ПОЕХАЛИ! 09.40 ПОВАРА НА КОЛЕСАХ. 10.40 «МОРЕ, ГОРЫ, КЕРАМЗИТ», Х.Ф. 14.20 Т/С «НЕ ХОЧУ ТЕБЯ ТЕРЯТЬ». 18.20 «БАТЯ», Х.Ф. 20.00 ГРАНИ. 21.00 «ЛЮБОВЬ МАТЕРИ». 01.15 ЧТО? ГДЕ? КОГДА?

Жұмысы жоқтық, Тамағы тоқтық, Аздырар адам баласын.
Еңбек – қуаныш, жалқаулық – айрылмас азап.
Абай ҚҰНАНБАЕВ.

ЖЕЛІЛІК ПОЛИЦИЯ ХАБАРЛАЙДЫ

ПЕТРОПАВЛ СТАНЦИЯСЫНДАҒЫ ЖЕЛІЛІК ПОЛИЦИЯ БӨЛІМІНІҢ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ УЧАСКЕСІНДЕ “ЗАҢСЫЗ КЕЛУШІ ТРАФИК” ЖЕДЕЛ-ПРОФИЛАКТИКАЛЫҚ ІС-ШАРАСЫ ӨТУДЕ

Ұжымдық қауіпсіздік шарт ұйымына мүше мемлекеттердің заңсыз көші-қонақ қарсы іс-қимыл жөніндегі “Заңсыз келуші Трафик” өңірлік операциясын өткізу жоспарына сәйкес, 2023 жылдың 19-25 маусым аралығында Петропавл станциясында желілік полиция бөлімінің қызмет көрсету учаскесінде “Заңсыз келуші Трафик” жедел-профилактикалық іс-шарасы өтуде.

ЖПІШ “Заңсыз келуші Трафик” бірінші күні Петропавл станциясында ЖПБ көші-қон қызметі тобы қызметкерлерімен “Есіккөл-Петропавл” бағытындағы электропоездына азаматтарды отырғызу кезінде Петропавл ст. теміржол вокзалында СҚО ҰҚК ШҚ қызметкерлерімен бірге Ресей Федерациясының екі

азаматшасының ҚР ӘҚБтК 496 бабының 2 бөлімін бұзғандары анықталыны. Оларға қатысты өкімшілік хаттама толтырылып Петропавл қаласы арнайы өкімшілік сотына жолданды. Сот осы екі материал бойынша Қазақстан Республикасы азаматтығы туралы заңнамасын бұзу фактісі бойынша шешім шығарды және әрқайсысына 200 АЕК, яғни 483 мың теңге көлемінде айыппұл салды. Сот отырысында олар кінәларын толық мойындады және өткен жылы Ресей Федерациясының азаматтығын алғанын түсіндірді. Бірақ заңды толық білмеулеріне байланысты ҚР төлқұжаттарын тапсырмағандарын айтып ақталды. Оларды Қазақстан Республикасынан шығармауды сұрады.

Петропавл ст. ЖПБ.

БІЛГЕНГЕ МАРЖАН

«КҮЛДІРМАМАЙ» МЫЛТЫҒЫ ТУРАЛЫ НЕ БІЛЕСІЗ?

Күлдірмамай – ауытынан оқталып, пілте арқылы от алатын ескі мылтықтың атауы. Жауға қарсы шыққан кезде батырларымыз осы мылтықтың түрін қолданған.

«Күлдірмамайдан ұңғысы ұзын келеді. Алысқа атуға арналған мылтық. Аузынан оқталып, пілте арқылы от алады. Күлдірмамайдың атар кезде жерге тірен қойтын жинамалы сирағы болады. Ел аузында Кенесары Ақмола бекінісін қоршаған кезде қаланың сыртында тұрып осы күлдірмамай мылтықпен қамалдағы зеңбірекшіні атып түсірген деген сөз бар. Кене ханның мылтығы қазір Омбының өлкелік тарихи-әдеби мұражайында сақтаулы тұр. Бұл мылтықтың көшірмесін қолөнер шебері Танап Әлібаев жасап шығарды», дейді ақын Батырлан Сағынтаев.

ҚАЗАҚТА ЖИЕННІҢ ОРНЫ ҚАНДАЙ?

«Жиендік жасап кетті» деген тіркесті естіп жататынымыз бар. Оның шығуы дәстүрмен тікелей байланысты. Қазақта туысқандар арасында түрлі дәстүр болған. Соның бірі жиен құрық.

Қазақта нағашысы жиеніне жиен құрық береді. Бұл бүрыннан келе жатқан дәстүр. Оның мөлшері малмен, қырық серкешпен, есентеледі. Қырық серкештің құны қырық шұбар ала тайға тең. Нағашысы тиісті мөлшерді толтырып бере алмаса жиен 3 мөрте жиендік жасауға құқылы болады. Яғни нағашысынан құрық сұрамай-ақ жүйрік атын, нар түйесін, қыран құсын ала алған. Ол үшін ешкім оған айып таға алмайды.

Қазақта жиенді ұрғанның қолы қалтырайды деген сөз бар. Ол сөз жиенді ұруға болмайтындықтан және жиеннің назасы ауыр болатындықтан айтылған дейді.

Сондай-ақ Әділ Ахметов «Түркі әлемінің ырым-тұйымдары» кітабында мынандай дерек келтіреді: «Қазақ дәстүрінде күйеудің қайын атасының қолында болатын жайттар сирек те болса кездеседі. Мұндай күйеу күш күйеу деп талады. Ал ауылдастары, әсіресе балдыздары күйеумен әзілдесетін дағды бойынша күш күйеуді әзіл-шыны аралас күшік

күйеу атандырған. Күшік күйеуден қарғыбаусыз тазы артық дейтін қазақ мақалының мазмұны күш күйеудің құндылықтар жүйесіне жатпайтынын аңғартады. Ал күш күйеудің баласын былайғы жұрт сыртынан жиен деп атағанмен, атасы оны Ж. демей, өз баласындай көреді. Күш күйеудің баласы құқықтық заң бойынша жиендік жасап, «жиен құрық» алмайды. Бірақ атасы ол баланы ортаншы баланың біріндей көріп, ортаншы балаға беретін еншінің мөлшеріндей енші береді.

ГАЗЕТКЕ ЖАЗЫЛЫҢЫЗДАР!

Құрметті «Мағжан Жұлдызы» газетінің оқырмандары!

Сіздерге биылғы жылдың екінші жартыжылдығына жазылу наұқаны басталғанын хабарлаймыз.

Газетке ағымдағы жылдың 25 маусымына дейін аудандық пошта және газет редакциясында жазылуға болатынын еске саламыз.

Газет бағасы жарты жылға - 990 теңге.

Анықтама телефоны:

пошта - 2-17-80.

редакция - 2-21-35.

МАМАН КЕҢЕСІ

ЖАЗ АЙЫНДА АДАМ АҒЗАСЫ ҚАНДАЙ ДӘРҮМЕНДЕРДІ ҚАЖЕТ ЕТЕДІ?

Жаз мезгілі әлсізденген иммунитетті қалпына келтіру үшін ең қолайлы мезгіл. Бұл уақытта әсіресе қандай жемістерді жеген дұрыс, адам ағзасы қандай дәрумендерді қажет етеді деген сынды сұрақтарға жауап алу мақсатында нутрициолог Гүлмира Маратқызымен тілдесіп көрген едік.

Маманның айтуынша, иммунитетті арттырудың өртүрлі факторлары бар. Оның бір жолы - дұрыс тамақтану.

«Біз күнделікті қолданатын тағам сапалы әрі пайдалы болуы керек. Жаз мезгілінде көптеген жеміс-жидектер піседі. Күнделікті тамақ рационана жемістерді, пайдалы ақуыздарды (балық өті, тауық өті т.б.), көмірсуларды қосу керек. Көбіне қара биірі сортынан дайындалған нан өнімдерін пайдаланған дұрыс», дейді маман.

Дәрігерлердің кеңесі бойынша, күз-қыс мезгілінде көбірек дәрумен шү керек. Себебі бұл мезгілдерде табиғи өнімдер және жаңа піскен жеміс-жидек қоры аз болады. Ал жаз - көптеген қорық дәрумені бар жемістер, көкөністер мен жидектерден табиғи дәрумен алатын маусым.

«Жаз мезгілінде адам ағзасына А, С, Е және Д дәрумендері аса қажет. Адамдар көбіне Д дәруменін жазда күннің көзінен аламыз деп қыс айларында ішпейді. Ал, ол дәруменді қыста да, жазда да қабылдап тұру қажет. Себебі жаздың өзінде адамдар оны күн көзінен толық ал алмайды.

С дәрумені - жаздың күні адам ағзасына екі есе қажет болады. Бұл дәрумен ақжелкенде, цитрустарда, қара қарақат және қызыл түсті болгар бұрышында көп кездеседі. Бұл дәрумен жеміс-жидектің қабығында болатындықтан, оны қабығымен бірге тұтыған жөн. (Дәрігердің кеңесінсіз С витаминін дәрі-дәрмек түрінде қабылдауға

болмайды. Бақылаусыз қабылдаудың салдары қайғылы болуы мүмкін).

А дәрумені - иммунитетті жүйенің дұрыс жұмыс істеуіне қажетті маңызды биологиялық қосылыс. Қазіргі таңда компьютерді, смартфондарды көп қолданғандықтан көзімізді, есте сақтау қабілетімізді жақсарту үшін А дәруменін қабылдаған дұрыс. Сондай-ақ А дәруменінің үздіксіз көп мөлшерде қолдану интоксикация, яғни, ағзада ыдырамай жиналып, улы затқа айналуына алып келеді.

Е дәрумені - маңызды антиоксиданттарға бай майда еритін адам ағзасына пайдалы витамин. Бұл дәрумен адамның ми жұмысын жақсарту үшін пайдалы. Сондай-ақ жаз мезгілінде аллергия көп болады. Соның алдын алу үшін Е дәруменін қолданған дұрыс болады», дейді дәрігер.

Сондай-ақ күнделікті өмірде жеп жүрген алманың құрамында адам ағзасына пайдалы дәрумендер өте көп. Алма құрамының 80 пайызы судан, қалғаны органикалық қышқылдар мен көмірсулардан тұрады. Жаңа піскен алманың пайдасы көбірек болады. Мысалы, адам ағзасында зат алмасу процесі жиілейді: ішектің жұмысын жақсартады, оны токсиндерден тазартады.

Сондай-ақ маман өресек адам мен бала ағзасы үшін қажет дәрумендердің түрлерін атап өтті.

«Өресек адамдарға ең қажет дәрумен - кальций. Себебі 25 жастан кейін кальций біздің ағзамыздан тез шыға бастайды. Ал, балалар үшін ең пайдалы витамин - Д дәрумені. Себебі кішкентай баланың ағзасында Д дәрумені болмаса баланың дамуы аз болмайды. Бала анемияға ұшырап, тез ашушаң болады», дейді Г.Маратқызы.

Маманның айтуынша, иммунитетті арттыру үшін дәрумендерден бөлек дене шынықтырумен айналысу керек. Мысалы, таң сәріде тұрып, таза ауамен тыныс алып, жаттығу жасау қажет. Сондай-ақ жүзу, жүгіру және басқа да сергітетін спорт түрлерімен шұғылдану адам денсаулығын жақсартатын таптырмас табиғи жол.

ШІЛДЕДЕ ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАР НЕШЕ КҮН ДЕМАЛАДЫ?

Келесі айда Қазақстан азаматтары 11 күн демалады. Мемлекеттік рәміздер мерекесіне байланысты жұмыс күндерінің орны ауысқандықтан, қазақстандықтар шілдеде 11 күн демалады.

6 шілде күні қазақстандықтар мемлекеттік мереке - Астана күнін атап өтеді.

Жұмыс уақытын тиімді пайдалану үшін 1 шілдедегі (сенбі) демалыс күні 7 шілдеге (жұма) ауыстырылды. Осылайша жұма - 7 шілде демалыс күні ретінде белгіленді.

2023 жылы демалыс күндердің ауыстырылуына шрай 6-9 шілде аралығында 4 күн қатар демаламыз.

<p>Директор - бас редактор Нела ГОУНАР</p> <p>Газеттің мәшік бөлімі: «Газета «Весты» ЖШС</p>	<p>Редакцияның мекен жайы: 150800 Солтүстік Қазақстан облысы, Мағжан Жұмабаев ауданы, Бұлаев қаласы, Батыр Баия көшесі, 13 үй. Тел: 2-17-49. Басылым индексі: 65360 e-mail: magzhan.zhuldizi@yandex.kz</p>	<p>Газет аптасына 1 рет бейсенбі күні шығады</p>	<p>«Magjan Juldzy» газеті редакцияда теріліп беттеледі. «Северный Казахстан» баспаханасында басылады. (Петропавл қ., Коллукс к-сі, 5 үй). Тарадымы - 450</p>	<p>Газет аудын өкімінін, аудандық мәслихаттың тапсырысы бойынша шығарылады және газеттер арқылы мемлекеттік ақпараттық саясатты жүргізудегі ресми баспа болып табылады</p>
--	--	--	--	--

Қазақстан Республикасы Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 2018 жылы 11 желтоқсанда есепке алынып, №17395-Г куәлігін алған. Жарнамаңыз мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Редакцияға жолданған қолжазбалар, хаттар «Мағжан Жұлдызы» газетінің мәшігіне айналады, рецензияланбайды, қайтарылмайды. Газетті жеткізін болу мәселелері жөнінде 2-17-80 телефоны бойынша аудандық пошта торабына хабарласуға болады